

ಅಧ್ಯಾಯ ೪
ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ*

ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಶ್ರೇಣಿ (ರಾಜ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿರುವ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪೂರ್ವದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರವಿದೆ) ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು ಹಲವಾರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಣಿವೆಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಗುಡ್ಡಗಳು ಮತ್ತು ಕಣಿವೆಗಳಿವೆ. ಇದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಡಿಕೆ, ಗೇರು, ರಬ್ಬರ್, ತೆಂಗಿನ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಭತ್ತದ ಬೇಸಾಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟದಿಂದ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವವು. ಘಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವುದು, ನೆರೆಯಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ನದಿ ಬಯಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದ ಬೇಸಾಯ ಅನಿಶ್ಚಿತ. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾವಯವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಂದು ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಎರಡನೇ ಬೆಳೆಗೆ ಸಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರವಾಹದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಂದ ಹೊಯಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಗಳು ನದೀತಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನದಿಯ ಪಾತಳಿ ಎತ್ತರಗೊಂಡು ನೆರೆಹಾವಳಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಯಲು ಸೀಮೆಗಳಿಗೆ ಹೊಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಬಂದು ಬೀಳುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿಗೆ ಮಣ್ಣು ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೀರು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಳದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಒರೆತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಎರಡು ಬದಿಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕೃಷಿ ನೀರನ್ನು ಈ ನದಿಗಳು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಮಣ್ಣುಗಳೆಂದರೆ ೧) ಕರಾವಳಿ ಮರಳು ಮತ್ತು ಮೆಕ್ಕಲು, ೨) ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ೩) ಕೆಂಪು ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣು. ಜೊತೆಗೆ ಕರಾವಳಿ ಚೌಳು ಮಣ್ಣು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕರಾವಳಿ ಮರಳು ಮತ್ತು ಮೆಕ್ಕಲು: ಈ ಮಣ್ಣು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದಪ್ಪ ಮರಳಿನಿಂದ ಗೋಡು ಹಾಗೂ ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣಿನವರೆಗೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಣ್ಣು ಹಳಿ ಅಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ನೀರು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾರ ಮತ್ತು ರಂಜಕದ ಅಂಶ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ.

* ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಪಶುವೈದ್ಯ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಘಟಕಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಣ್ಣು: ಈ ಮಣ್ಣು ಉಬ್ಬು ತಗ್ಗುಗಳಿರುವ ತೀರ ಪ್ರದೇಶದ ತುಂಬಾ ಹರಡಿದೆ. ಕ್ಷಾರ ಮತ್ತು ಸಿಲಿಕಾದ ಅಂಶ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಮೇಲ್ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ದಪ್ಪ ಮರಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹಳಿ ಅಂಶ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದು ನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ನೀರು ಬಸಿಯುವ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ರಂಜಕ, ಪೋಟಾಷ್ ಮತ್ತು ಸುಣ್ಣದ ಅಂಶ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕೆಂಪು ಚೇಡಿ ಮಣ್ಣು: ಈ ಮಣ್ಣು ಸಾಧಾರಣ ಉಬ್ಬು ತಗ್ಗು ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಂಪು. ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಮಣ್ಣನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಮರಳಿನಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಿಶ್ರಿತ ಚೇಡಿಯವರೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಈ ಮಣ್ಣು ಸಹ ಹಳಿ ಅಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ರಂಜಕ, ಪೋಟಾಷ್ ಮತ್ತು ಸುಣ್ಣ ಹೊಂದಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ೧) ಹೊಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು, ೨) ಕರಾವಳಿ ಮಣ್ಣು, ೩) ಕಲ್ಲುಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ೪) ಕಾಡಿನ ಕಪ್ಪುಮಣ್ಣು ಎಂದು ಸಹ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಪೋಟಾಷ್ ಅಂಶ ಕಡಿಮೆ, ರಂಜಕದ ಅಂಶ ಸಾಧಾರಣ ಮತ್ತು ಸಾರಜನಕ ಅಂಶ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಯಿಗೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಫಸಲನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸತತವಾದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಷದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಖರವಾದ ಬಿಸಿಲು ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದು ಸಾವಯವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ (Laterite)ಯ ಮೂಲದ ಮಣ್ಣಿನ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಹಾಗೂ ಸತುವಿನ ಅಂಶ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಆಮ್ಲದ ಗುಣ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸಸ್ಯಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ತಡೆಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆಗೆ ದೊರಕುವುದು ದುರ್ಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಉತ್ಪಾದನಾ ಹೆಚ್ಚಳ ಪಡೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸತತವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಕೊರೆತೆ ಉಂಟಾಗಿ ಮೇಲ್ಮೈಯ ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣು ತೊಳೆದು, ನದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾದ ಒಂದು ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರುವ ಸುಣ್ಣದ ಅಂಶವು ತೊಳೆದು ಹೋಗಿ, ಆ ಮಣ್ಣು ಆಮ್ಲಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿರಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಆಮ್ಲಯುಕ್ತವಾದ ಮಣ್ಣು ಗಿಡಗಳ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಂದ್ರ ಕೃಷಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿದಂಥ ಉತ್ಪಾದನಾ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯ ಸವೆತದಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಣಗಳು ಹಾಗೂ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾದ ಕೊಳೆತ ಸೇಂದ್ರಿಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಅವುಗಳ ಸತತವಾದ ಮರು ಸೇರಿಸುವಿಕೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಹೇರಳ ಮಳೆಯಿದ್ದರೂ ಇದು ವರ್ಷದ ಒಂದು ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ಸಾಗುವಳಿಯಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಋತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಎಲ್ಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಇರದೆ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳು ಮಳೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಪ್ರದೇಶದ ಕೃಷಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗುವುದು ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಬಾವಿ, ಕೆರೆ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ನೀರೆತ್ತುವ ಅನುಕೂಲತೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು, ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನ ನಂತರ ಬಾವಿ, ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ತೊಡಗಿ ಏಪ್ರಿಲ್-ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನೀರಾವರಿಯ ಮೂಲಗಳು ಸಹ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಲಾರವು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ಅಂತ್ಯ ಅಥವಾ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೫ಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಮೊದಲನೇ ಮಳೆಗಾಲದ ಆರಂಭ ಭೂನ್ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲನೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಆಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆಗಲೂ ಸಹ ಭತ್ತದ ಕೃಷಿಯ ಯಶಸ್ಸು ಬಹುಪಾಲು ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವುದಿದ್ದರೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವು ನೀರಾವರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅನುಕೂಲವಾಗಿಲ್ಲ.

ಬದಲಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ನದಿಗಳು ತುಂಬಿ ಹರಿದು ಇಕ್ಕಲಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಹೆಕ್ಟೇರು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಗಾಗ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನವರಿಯ ನಂತರ ಈ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಉಬ್ಬರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹರಿದು, ಈ ಉಪ್ಪು ನೀರಿನಿಂದಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಸಾಗುವಳಿಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಳೆಗಾಲ, ಚಳಿಗಾಲ ಹಾಗೂ ಬೇಸಿಗೆ ಈ ಮೂರು ಋತುಗಳು ಹವಾಮಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಅನುಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೆಳೆ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಳಿಗಳ ಉಪಯೋಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸಹ ಇಲ್ಲಿನ ಹವಾಮಾನ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಿತಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ರೈತರು ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಹಿಡುವಳಿ ಹಾಗೂ ಗದ್ದೆಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಶೇಕಡಾ ೮೦ಕ್ಕೂ ಮೀರಿದ ರೈತರು ಇನ್ನೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗದಿರಲು ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಡುವಳಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ತೊಡಕಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿರುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ವಿದ್ಯಾವಂತ ರೈತರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಉಳಿದವರ ಮೇಲೆ ಅದು ಬೀರಿದ ಪರಿಣಾಮ ಬಹು ಅಲ್ಪವಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗುವ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಮಿಶ್ರ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈವರೆಗಿನ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಬೆಲೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಲವಂಬಿಸಿ ಬೆಳೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ವಿನಃ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮತೋಲನ ಬೆಳೆ ಮಾಡಲಾಗುವ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಧಾರಣೆ ಇಳಿದು ಆ ಮೂಲಕ ರೈತರು ನಿರಾಶೆ ಹೊಂದುವುದು ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪೂರೈಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವರ್ಷದ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಧಾರಣೆ ಎಣಿಕೆಗೂ ಮೀರಿ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಬೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪರಿಪಾಠವಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಗುವಳಿ ಹಾಗೂ ಕಟಾವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೆಳೆಯ ಮೇಲಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಉತ್ತಮ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಕೃಷಿಕರಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವಂತೆ “ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರೈರಿನ ಆಯ್ಕೆ, ಆವರ್ತನ, ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣ ನಿರ್ಧಾರ, ಬೀಜ ಮತ್ತು ಅಗೇಡಿಯ (ನೇಜಿಶೆಳೆ) ಆಯ್ಕೆ, ಬೇಕಾದ ಹೂಟಿಕೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಹಾಕಬೇಕಾದ ಗೊಬ್ಬರದ ಪ್ರಮಾಣ, ನೀರಿನ ವಿತರಣಾ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಂಥ ಎಷ್ಟೋ ವಿಚಾರಗಳು ಪುಸ್ತಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಶತಮಾನಗಳ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ತರದ ಭೂಮಿಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಅನುಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.”

ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಅನೇಕ ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳು ಇವೆ. ಅಂತರ್ಗತ ಜಲಸಂಪತ್ತಿನ ಕುರಿತು ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಶಾದಾಯಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಮುಖ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಕಡಿಮೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಇರುವ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅನುಕೂಲತೆಗಳ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದಂತೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸಮಯದ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಭೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ವಿಚಾರ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿತ್ತು. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಆಡಳಿತದ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ಪದ್ಧತಿ ನಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವೆಂಬಂತೆ, ಗೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿತ್ತು. ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ‘ಮೂಲ ವರ್ಗದಾರರು’, ‘ಮೂಲಗೇಣಿದಾರರು’ ಮತ್ತು ‘ಚಾಲಗೇಣಿದಾರರು’ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆನರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲೆಕ್ಕರರು ಮತ್ತು

ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಂದಾಯ ಮಂಡಳಿಯ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗೇಣಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ೧೯೨೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಸ್ವಂತ ಸಾಗುವಳಿದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಮತ್ತು ಗೇಣಿದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು.

೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾನೂನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಬಂಟರು ಮತ್ತು ಜೈನರು ಭೂಮಿಯ ಒಡೆತನ ಹೊಂದಿದ ಪ್ರಧಾನ ಜಾತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರು, ಸಾರಸ್ವತರು, ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತರು, ಶಿವಳ್ಳಿ, ಕೋಟ ಮತ್ತು ಚಿತ್ತಪಾವನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಬಹುತೇಕ ಹವ್ಯಕರು ಅಡಿಕೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಸಾಗುವಳಿಯನ್ನು ಗೇಣಿದಾರರಿಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಂದಾಗಲೀ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಒಡೆಯರಾದ ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತರು ಮತ್ತು ಸಾರಸ್ವತರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರದ ಅವರನ್ನು 'ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯ ಇಲ್ಲವೆ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯ ಭೂ ಮಾಲೀಕರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಶಿವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕೋಟಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೇವಾಲಯಗಳ ಅರ್ಚಕರಾಗಿಯೂ ಅಥವಾ ಆಡಳಿತ ಮೊಕ್ಕೇಸರರಾಗಿಯೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಾಲಗೇಣಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ಚಿತ್ತಪಾವನರು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಂತ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರಾದುದರಿಂದ ಭೂಸುಧಾರಣೆಯ ಶಾಸನದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಮೇಲಾದ ಪರಿಣಾಮ ತೀರಾ ನಗಣ್ಯವೆನ್ನಬಹುದು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಾಲೀಕರಾಗಿ ಫೋಮಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಬಂಟರನ್ನು ಫುಮುಖಿ ಭೂ ಒಡೆಯರೆಂದು ೧೯೮೪ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶ ವರದಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭೂ ಮಾಲೀಕರಾದ ಜೈನರು ಬೆಳ್ಳಂಗಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಉಳಿದ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶ ದಾಖಲು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬಿಲ್ಲವರು, ದೇವಾಡಿಗರು, ಮೊಗವೀರರು, ಕುಲಾಲರು, ಗಾಣಿಗರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಗೇಣಿದಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮೂಲದ ಹೊಲೆಯರು ಹಾಗೂ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಸಾಲದ ಸಂಕೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಸಾಲದ ಹೊಲೆಯರು ಭೂ ರಹಿತ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಗೇಣಿ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಗೇಣಿ, ಚಾಲಗೇಣಿ, ವಾಯಿದೇಗೇಣಿ ಹಾಗೂ ಉದ್ದರಿಗೇಣಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಗೇಣಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಡಿಕೆ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮೂಲಗೇಣಿಯ ಲಿಖಿತ ಕರಾರುಗಳಿಲ್ಲದ ಒಮ್ಮೆ ಗೇಣಿ ನಿಗದಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಭೂಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಭತ್ತದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಗೇಣಿಯೆಂದರೆ ಚಾಲಗೇಣಿ ಅಥವಾ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಗೇಣಿ. ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಗೇಣಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಚಾಲಗೇಣಿದಾರರ ಬಳಿ ಗೇಣಿ ಒಪ್ಪಂದ ಪತ್ರವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಾಲಗೇಣಿ ಪಾಲಿಗೆ ಭದ್ರತೆ ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆಯಂತಾಗಿತ್ತು. ಗೇಣಿಯ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವಾಗ ಮಣ್ಣಿನ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಗೇಣಿ ಪಡೆಯಲಿರುವ ಸ್ವರ್ಧ, ಗೇಣಿದಾರನಿಗೂ ಭೂಮಾಲೀಕನಿಗೂ ಇರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಗೇಣಿ ಭೂಮಿಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆರರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಮುಡಿ (ಒಂದು ಮುಡಿ ಎಂದರೆ ೪೨ ಸೇರು) ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಭತ್ತವನ್ನು ಗೇಣಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಕರಾರಾಗಿತ್ತು. ಕಡಿಮೆ ಫಲವತ್ತಾದ ಬೆಟ್ಟು ಭೂಮಿಗೆ ಗೇಣಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದರಿಂದ ಮೂರು ಮುಡಿಗಳ ಅಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಭತ್ತ ಎಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯುಳ್ಳ ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಚಾಲಗೇಣಿದಾರರು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಗೇಣಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಘಂಟವನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ೧೯೪೨ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಗೇಣಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಚಾಲಗೇಣಿದಾರರು ಭೂಮಾಲೀಕರ ಸ್ವಂತ ಸಾಗುವಳಿಯ ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು, ಇಂತಹ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಎತ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲವಿಲ್ಲದೆ ಉಳುವುದು, ಅಲ್ಲದೆ ಭೂಮಾಲೀಕರಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ (ಹಸಿರುವಾಣಿ) ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಚಾಲಗೇಣಿದಾರರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಕೆಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಹಿಡುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ ತೊಡಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಉತ್ಸಾಹವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗೇಣಿಯ ಹೊರೆ ಮತ್ತು ಸಾಲದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಭೂಹೀನ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತ ಇತ್ತು.

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ದಾಷ್ಟೆಯವರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದವ ಪ್ರಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೯೫೭ ರಿಂದಲೇ ಸುದ್ದಿ ಮಾಡಿದ ೧೯೬೧ರ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾನೂನನ್ನು ೧೯೬೫ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨ ರಂದು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗೇಣಿದಾರರ ಹಕ್ಕಿನ ರಕ್ಷಣೆ, ಒಕ್ಕಲಿಗರನ್ನು ವಿರುದ್ಧ ಶಿಸ್ತುಕೂಲಿ, ಹಾಗೂ ಭೂಹಿಡುವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಮಿತಿ ಹೇರುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಈ ಮಸೂದೆಯ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಉಳುವವನೇ ಹೊಲದೊಡೆಯ ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಕಾನೂನು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೧೯೭೪ ರ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಗೇಣಿದಾರರಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಹಕ್ಕು ನೀಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ಒಮ್ಮೆ ಗೇಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಪಡೆಯದಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧ ಹೇರಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ೧೦ ಯೂನಿಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಇಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಹಾಕುವ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಗೇಣಿ ರಶೀದಿ, ಗೇಣಿ ಚೀಟಿಯಂತಹ ದಾಖಲೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲುತನದಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಈ ಮಸೂದೆಯು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿತು.

೧೯೭೪ರ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ೧-೩-೧೯೭೪ರ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ಗೇಣಿ ಭೂಮಿಯೂ ಸರ್ಕಾರದ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಸೈನಿಕ ಮತ್ತು ನಾವಿಕರ ಹೊರತಾಗಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ದಿನಾಂಕದ ಅನಂತರ ಯಾರೂ ಗೇಣಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆತನದ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉಳುತ್ತಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೇಣಿದಾರರಿಗೆ ೧೯೭೪ರ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದವು. ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ನಿಯಮಾವಳಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಗೇಣಿದಾರರು ತಾಲೂಕು ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಕೊನೆಯ ದಿನಾಂಕ ೩೧-೧೨-೧೯೭೪ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಗೇಣಿದಾರರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೊನೆಯ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ೩೦-೦೬-೧೯೭೯ರವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಂಪು ರಹಿತವಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಗೇಣಿದಾರರು ಅರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳದ ಸರಿಯಾದ ವಿವರಣೆ, ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಭೂಮಾಲಿಕರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಬಲಾತ್ಕಾರ ನಡೆಸದಂತೆ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ತಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಧನವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದ ಗೇಣಿದಾರರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ೧೫ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಮಾರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಯಿತು.

೧೯೭೯ರ ಜೂನ್ ೩೦ ಕ್ಕೆ ಗೇಣಿ ಒಕ್ಕಲು ಡಿಕ್ಲರೇಷನ್ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಗಡುವು ಮುಗಿಯಿತು. ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಗೇಣಿದಾರರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

* ೧೯೫೭ ರಲ್ಲಿ ಗೇಣಿದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ	೪೯೦೫೭೧
* ೧೯೭೧ ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಗೇಣಿದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ	೭೦೫೯೧
* ಸಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಟ್ಟು ಡಿಕ್ಲರೇಷನ್‌ಗಳು	೧,೭೬೨೫೫
* ೧೯೮೭ರ ಆಗಸ್ಟ್ ಕೊನೆಗೆ ತೀರ್ಮಾನವಾದ ಅರ್ಜಿಗಳು	೧,೩೬೮೮೦

ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು

೨೦೦೧ ರ ಜನಗಣತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮,೪೧,೫೦೯ ಮಂದಿ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ೧,೦೪,೮೮೧ ಮಂದಿ ಅರೆಕಾಲಿಕ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ೯,೫೧,೩೯೦ ಮಂದಿ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲದವರಾಗಿದ್ದರು. ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿ ೪೯,೬೮೪ ಜನರು ಕೃಷಿ ಸಾಗುವಳಿದಾರರಾಗಿದ್ದು ೪೨,೫೬೬

ಜನರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಗುವಳಿದಾರರಲ್ಲಿ ೨೫,೨೧೦ ಮಂದಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೧೪,೨೭೪ ಮಂದಿ ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ೨೮,೦೪೬ ಮಂದಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೧೪,೫೨೦ ಮಂದಿ ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಸಾಗುವಳಿದಾರರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕುವಾರು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧ : ತಾಲೂಕುವಾರು ಸಾಗುವಳಿದಾರರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿವರ (೨೦೦೧ ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ)

ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಸರು	ಒಟ್ಟು	ಸಾಗುವಳಿದಾರರು			ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು		
		ಒಟ್ಟು	ಪುರುಷರು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಒಟ್ಟು	ಪುರುಷರು	ಮಹಿಳೆಯರು
ಮಂಗಳೂರು	ಒಟ್ಟು	೧೬,೭೭೪	೧೧,೮೩೫	೪,೯೩೯	೧೫,೯೩೬	೯,೭೪೮	೬,೧೮೮
ಬಂಟ್ವಾಳ	ಒಟ್ಟು	೧೨,೯೧೬	೯,೨೪೬	೩,೬೭೦	೧೧,೭೮೫	೮,೨೨೧	೩,೫೬೪
ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಒಟ್ಟು	೧೩,೯೨೦	೧೦,೪೭೨	೩,೪೪೮	೧೨,೦೧೫	೮,೪೮೯	೩,೫೨೬
ಪುತ್ತೂರು	ಒಟ್ಟು	೫,೩೪೮	೩,೩೨೧	೨,೦೨೭	೨,೩೪೯	೧,೩೫೬	೯೯೩
ಸುಳ್ಯ	ಒಟ್ಟು	೭೨೬	೪೩೬	೨೯೦	೪೮೧	೨೩೨	೨೪೯
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	ಒಟ್ಟು	೪೯,೬೮೪	೩೫,೩೧೦	೧೪,೩೭೪	೪೨,೫೬೬	೨೮,೦೪೬	೧೪,೫೨೦

ಮೂಲ : ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ೨೦೦೩-೨೦೦೪, ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಮಂಗಳೂರು.

ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಕೃಷಿ ಗಣತಿಯಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗದವರ ಕೃಷಿ ಭೂಹಿಡುವಳಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ. ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಗಣತಿಯಿಂದ ಗಣತಿಗೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆ. ೧೯೭೦-೭೧ ರಲ್ಲಿ ೧.೫೫ ಹೆ ಇದ್ದದ್ದು ೨೦೦೦-೦೧ ರಲ್ಲಿ ೦.೯೯ ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯವರ ಕೃಷಿ ಭೂಹಿಡುವಳಿಯ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೦.೮೧ ಹೆ. ನಿಂದ ೦.೫೦ ಹೆ. ಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದವರ ಕೃಷಿ ಭೂಹಿಡುವಳಿಯ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೧.೧೭ ಹೆ. ನಿಂದ ೦.೭೫ ಹೆ. ಗೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದವರ ಕೃಷಿ ಭೂಹಿಡುವಳಿಯ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೧.೫೫ ಹೆ. ನಿಂದ ೧.೦೩ ಹೆ. ಗೆ ಇಳಿದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨ : ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳ ಕೃಷಿ ಭೂಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ವಿವರ

(ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಕ್ಟಾರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರ	೧೯೭೦-೭೧	೧೯೮೦-೮೧	೧೯೯೦-೯೧	೧೯೯೫-೯೬	೨೦೦೦-೦೧
ಒಟ್ಟು	೧.೫೫	೧.೫೦	೧.೧೭	೧.೦೫	೦.೯೯
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	೦.೮೧	೦.೫೯	೦.೫೩	೦.೫೦	೦.೫೦
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ	೧.೧೭	೧.೦೪	೦.೯೨	೦.೮೨	೦.೭೫
ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗ	೧.೫೫	೧.೩೩	೧.೨೧	೧.೦೯	೧.೦೩

ಮೂಲ : ಕೃಷಿ ಗಣತಿ ವರದಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩ ರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಗಣತಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗವಾರು ಸರಾಸರಿ ಭೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೦.೪೫ ಹೆ ನಿಂದ ೦.೩೯ ಹೆ ಗೂ, ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೧.೪೧ ಹೆ ನಿಂದ ೧.೪೦ ಹೆ ಗೂ, ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೨.೨೪ ಹೆ ನಿಂದ ೨.೨೦ ಹೆ ಗೂ, ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೨೪.೩೪ ಹೆ ನಿಂದ ೧೨.೪೬ ಹೆ ಗೆ ಇಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾಣೆ ಆಗಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೩ : ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಗಣತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ವರ್ಗವಾರು ಸರಾಸರಿ ಭೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ(ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ) ವಿವರ

ವಿವರ	೧೯೮೦-೮೧	೧೯೮೫-೮೬	೧೯೯೦-೯೧	೧೯೯೫-೯೬	೨೦೦೦-೦೧
ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ	೦.೪೫	೦.೪೦	೦.೩೯	೦.೩೯	೦.೩೯
ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ	೧.೧೪	೧.೪೨	೧.೪೨	೧.೪೧	೧.೪೦
ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿ	೨.೨೪	೨.೨೪	೨.೨೪	೨.೨೩	೨.೨೦
ಮಧ್ಯಮ ಹಿಡುವಳಿ	೫.೬೯	೫.೨೪	೫.೨೬	೫.೨೦	೫.೬೯
ದೊಡ್ಡ ಹಿಡುವಳಿ	೨೪.೩೪	೧೨.೩೩	೨೦.೨೬	೨೦.೩೯	೧೨.೪೬

ಮೂಲ : ಕೃಷಿ ಗಣತಿ ವರದಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೫-೯೬ ಮತ್ತು ೨೦೦೦-೦೧ ನೇ ಕೃಷಿ ಗಣತಿಯಂತೆ ತಾಲೂಕುವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೪ ಮತ್ತು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೫ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ. ೧೯೯೫-೯೬ ಮತ್ತು ೨೦೦೦-೦೧ರ ಗಣತಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಒಟ್ಟು ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು ೧,೩೫,೧೯೯ ರಿಂದ ೧,೨೨,೬೦೨ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೮೯,೨೯೯ ರಿಂದ ೧,೧೯,೩೩೦ಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಲ್ಲಿ ೫,೬೬೨ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಕೆಲವು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದಲೂ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಹಿಡುವಳಿಗಳು ಹಾಗೂ ಗದ್ದೆಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಶೇಕಡಾ ೮೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅವರ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗದಿರಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರೈತರೇ ಹೆಚ್ಚುವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧೀನವಿರುವ ಭೂಮಿಯೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿರುವುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಬಂಡವಾಳ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಅವರಿಗಿರುವ ಬೇಸಾಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರೆಲ್ಲ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ತಾವು ಹೊಂದಿರುವ ಹಿಡುವಳಿಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯದಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಅಧಿಕವಿರುವ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಪೂರ್ಣ ಸಮಯದ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕುವುದು ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲತೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಅನೇಕ ಉಪವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದು ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೬೬ರ ಹಿಡುವಳಿ ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯು ವಿಭಾಗವಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಹಿಡುವಳಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದುಗೂಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಬೇಸಾಯ ಹಿಡುವಳಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನಿಗದಿಯಾದ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚೂರು ಚೂರಾಗಿರುವ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿಯಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೧೮೩

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೪ : ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ತಾಲೂಕುವಾರು ವಿವರ ೧೯೯೫-೯೬

ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ

	ವಿವರ	ಬಂಟ್ವಾಳ	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಮಂಗಳೂರು	ಪುತ್ತೂರು	ಸುಳ್ಯ	ಒಟ್ಟು
೧) < ೧ಹೆ.	ಸಂಖ್ಯೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೨೩,೨೨೮ ೮,೬೦೦	೧೩,೯೦೩ ೬,೯೬೩	೨೨,೪೬೧ ೭,೨೬೪	೧೮,೭೮೯ ೮,೨೦೧	೧೦,೯೧೮ ೪,೫೬೫	೨೯,೨೯೯ ೩೫,೬೦೩
೨) ೧-೨ ಹೆ.	ಸಂಖ್ಯೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೬,೭೯೧ ೯,೫೧೦	೬,೬೨೫ ೯,೪೪೭	೪,೩೪೪ ೬,೧೧೯	೫,೯೪೪ ೮,೩೩೧	೩,೬೧೩ ೫,೧೨೯	೨೭,೩೧೭ ೩೮,೫೩೬
೩) ೨-೪ ಹೆ.	ಸಂಖ್ಯೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೩,೩೫೮ ೯,೧೭೩	೩,೧೫೭ ೮,೫೪೯	೨,೫೭೩ ೭,೦೩೧	೨,೨೭೦ ೬,೦೯೪	೧,೬೫೯ ೪,೫೫೨	೧೩,೦೧೭ ೩೫,೩೯೯
೪) ೪-೧೦ ಹೆ.	ಸಂಖ್ಯೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧,೩೦೨ ೭,೪೩೩	೧,೧೧೬ ೬,೨೯೮	೧,೦೫೮ ೫,೯೬೭	೭೧೬ ೪,೦೨೮	೭೭೪ ೪,೪೯೨	೪,೯೬೬ ೨೮,೨೧೮
೫) >೧೦ ಹೆ.	ಸಂಖ್ಯೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧೫೦ ೨,೧೦೯	೧೫೧ ೮,೦೮೦	೧೨೮ ೧,೯೩೨	೭೧ ೧,೦೪೦	೧೦೦ ೧,೫೩೧	೬೦೦ ೧೪,೬೯೨
ಒಟ್ಟು	ಸಂಖ್ಯೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೩೪,೮೨೯ ೩೬,೮೩೫	೨೪,೯೫೨ ೩೯,೩೩೭	೩೦,೫೬೪ ೨೮,೩೧೩	೨೭,೭೯೦ ೨೭,೬೯೪	೧೭,೦೬೪ ೨೦,೨೬೯	೧,೩೫,೧೯೯ ೧,೫೨,೪೪೮

ಮೂಲ : ಕೃಷಿ ಗಣತಿ ವರದಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೫ : ಕೃಷಿ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ತಾಲೂಕುವಾರು ವಿವರ ೨೦೦೦-೦೧

(ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಬಂಟ್ವಾಳ	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಮಂಗಳೂರು	ಪುತ್ತೂರು	ಸುಳ್ಯ	ಒಟ್ಟು
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
೧.	ಅತಿ ಸಣ್ಣ (ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ)						
	ಸಂಖ್ಯೆ	೨೫,೧೫೧	೧೯,೦೩೮	೩೫,೮೪೯	೨೫,೩೬೬	೧೩,೯೨೬	೧,೧೯,೩೩೦
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೯,೬೮೨	೮,೮೧೦	೧೧,೮೦೬	೧೦,೮೪೦	೬,೦೩೨	೪೭,೯೭೦
೨.	ಸಣ್ಣ (ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಹೆಕ್ಟೇರು)						
	ಸಂಖ್ಯೆ	೬,೭೪೪	೭,೨೬೩	೭,೩೨೧	೭,೨೪೬	೪,೪೬೫	೩೩,೦೩೯
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೯,೫೧೯	೧೦,೦೮೭	೧೦,೩೧೬	೧೦,೦೬೯	೬,೩೩೯	೪೬,೩೩೦
೩.	ಅರೆ ಮಧ್ಯಮ (ಎರಡು-ನಾಲ್ಕು ಹೆಕ್ಟೇರು)						
	ಸಂಖ್ಯೆ	೩,೧೫೧	೩,೦೨೬	೪,೧೯೫	೨,೩೧೧	೧,೭೮೮	೧೪,೬೭೧
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೮,೪೯೦	೮,೧೭೬	೧೧,೪೧೬	೬,೧೬೦	೪,೮೬೫	೩೯,೦೦೭
೪.	ಮಧ್ಯಮ (೪-೧೦ ಹೆ)						
	ಸಂಖ್ಯೆ	೧,೧೩೦	೯೮೯	೧,೬೧೭	೬೮೯	೭೪೩	೫,೧೬೮
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೬,೩೮೬	೫,೬೩೬	೯,೩೧೦	೩,೭೮೯	೪,೨೬೦	೨೯,೩೮೧

ಮುಂದುವರಿದಿದೆ...

೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
ಜಿ.	ದೊಡ್ಡ (೧೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು)						
	ಸಂಖ್ಯೆ	೧೪೩	೧೩೧	೧೭೦	೫೩	೧೦೧	೫೯೯
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೧,೯೨೭	೩೭೦೩	೨,೬೨೪	೭೭೩	೧,೪೩೦	೧೦,೪೫೭
ಓ.	ಒಟ್ಟು						
	ಸಂಖ್ಯೆ	೩೬,೩೧೯	೩೦೪೪೭	೪೯,೧೫೩	೩೫,೬೬೫	೨೧,೦೨೩	೧,೭೨,೬೦೭
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೩೬,೦೦೪	೩೬೪೧೨	೪೫,೪೭೨	೩೧,೬೩೧	೨೨,೯೨೬	೧,೭೨,೪೪೫

ಮೂಲ : ಕೃಷಿ ಗಣತಿ ವರದಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೬ : ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ವಿವರಗಳು- ೧೯೯೯-೨೦೦೦ ದಿಂದ ೨೦೦೦-೨೦೦೨

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	೧೯೯೯-೦೦	೨೦೦೦-೦೧	೨೦೦೧-೦೨
೧	ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿವರ			
	ಅ) ಮೋಜಣಿದಾರರುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಮೇರೆಗೆ	೪,೭೭,೧೪೯	೪,೭೭,೧೪೯	೪,೭೭,೧೪೯
	ಆ) ಗ್ರಾಮಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳ ಮೇರೆಗೆ	೪,೭೭,೧೪೯	೪,೭೭,೧೪೯	೪,೭೭,೧೪೯
೨	ಅರಣ್ಯ	೧,೨೮,೪೭೬	೧,೨೮,೪೭೬	೧,೨೮,೪೭೬
೩	ಸಾಗುವಳಿಗೆ ದೊರಕದ ಪ್ರದೇಶ	೧,೧೫,೬೪೩	೧,೧೬,೧೪೬	೧,೧೮,೮೮೯
	ಅ) ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶ	೫೬,೫೩೩	೫೭,೦೬೨	೫೯,೮೦೫
	ಆ) ಬಂಜರು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶ	೫೯,೧೧೦	೫೯,೦೮೪	೫೯,೦೮೪
೪	ಬೀಳು ರಹಿತ ಉಳುಮೆ ಆಗದ ಜಮೀನು	೮೭,೨೩೩	೮೬,೨೫೬	೮೪,೫೪೪
	ಅ) ಇತರೆ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶ	೩೪,೯೩೩	೩೪,೦೦೬	೩೨,೭೯೧
	ಆ) ಖಾಯಂ ಗೋಮಾಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು	೧೯,೩೮೪	೧೯,೩೫೦	೧೯,೩೫೦
	ಇ) ಬಿತ್ತನೆಯಾಗದಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿಲ್ಲದ ವಿವಿಧ ವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ತೋಪುಗಳಿರುವ ಜಮೀನು	೩೨,೯೧೬	೩೨,೯೦೦	೩೨,೪೦೩
೫	ಬೀಳು ಜಮೀನು	೧೨,೭೯೫	೧೨,೫೮೭	೧೧,೫೪೨
	ಅ) ಚಾಲ್ತಿ ಸಾಗುವಳಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬೀಳು ಬಿಟ್ಟ ಜಮೀನು	೭,೩೯೮	೭,೨೯೪	೬,೪೫೧
	ಆ) ಇತರ ಬೀಳು ಜಮೀನು	೫,೩೯೭	೫,೨೯೩	೫,೦೯೧
೬	ಬಿತ್ತನೆಯಾಗಿರುವ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶ	೧,೩೩,೦೦೨	೧,೩೩,೬೮೪	೧,೩೩,೬೯೮
೭	ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆಯಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶ	೧,೬೧,೧೨೦	೧,೬೪,೧೯೦	೧,೬೨,೨೩೮
೮	ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಬಿತ್ತನೆಯಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶ	೨೮,೧೧೮	೨೭,೫೦೬	೨೮,೫೪೦

ಮೂಲ : ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೧೮೫

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨ : ತಾಲೂಕುವಾರು ಭೂಮಿಯ ಬಳಕೆ ೨೦೦೨-೦೩ (ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಬಂಟ್ವಾಳ	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಮಂಗಳೂರು	ಮತ್ತೂರು	ನುಳ್ಳೆ	ಒಟ್ಟು
೧.	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	೭೧,೭೫೮	೧,೩೭,೫೧೦	೮೫,೧೫೩	೯೯,೬೯೭	೮೩,೦೩೧	೪,೭೭,೧೪೯
೨.	ಅರಣ್ಯ	೫,೦೬೯	೪೯,೮೩೭	೨,೯೦೨	೨೭,೩೮೬	೪೩,೨೮೨	೧,೨೮,೪೭೬
೩.	ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವ ಭೂಮಿ ವ್ಯವಸಾಯೇತರ ಬಂಜರು ಒಟ್ಟು	೧೦,೧೫೭ ೧೨,೮೩೩ ೨೨,೯೯೦	೨೨,೯೮೫ ೬,೧೯೮ ೨೯,೧೮೩	೧೯,೩೬೬ ೧೧,೩೮೦ ೩೦,೭೪೬	೫,೯೨೪ ೨೪,೮೩೭ ೩೦,೭೬೧	೨,೬೫೨ ೩,೮೧೫ ೬,೪೬೭	೬೧,೦೮೪ ೫೯,೦೬೩ ೧,೨೦,೧೪೭
೪.	ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡದಿರುವ ಇತರ ಭೂಮಿ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಖಾಯಂ ಗೋಮಾಳ ವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ತೋಪುಗಳು ಒಟ್ಟು	೯,೯೨೬ ೨,೦೭೨ ೨,೯೦೩ ೧೪,೯೦೧	೫,೬೬೦ ೪,೬೫೩ ೯,೦೭೯ ೧೯,೩೯೨	೮,೯೫೦ ೨,೦೨೦ ೮,೫೩೩ ೧೯,೫೦೩	೨,೯೨೩ ೪,೯೭೩ ೯,೧೧೮ ೧೭,೦೧೪	೩,೫೧೭ ೫,೬೦೨ ೨,೩೦೨ ೧೧,೪೨೧	೩೦,೯೭೬ ೧೯,೩೨೦ ೩೧,೯೩೫ ೮೨,೨೩೧
೫.	ಬೀಳು ಭೂಮಿ ೧. ಚಾಲ್ತಿ ೨. ಇತರೆ ೩. ಒಟ್ಟು	೨,೨೨೦ ೫೮೩ ೨,೮೦೩	೫೩೧ ೫೧೯ ೧,೦೫೦	೩,೦೪೩ ೨,೬೪೩ ೫,೬೮೬	೧,೨೧೮ ೧,೨೮೫ ೨,೫೦೩	೩ ೪ ೭	೭,೦೧೫ ೫,೦೩೪ ೧೨,೦೪೯
೬.	ಬಿತ್ತನೆಯಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ನಿವ್ವಳ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಒಟ್ಟು	೨೫,೯೯೫ ೭,೪೪೦ ೩೩,೪೩೫	೩೮,೦೪೮ ೮,೩೪೩ ೪೬,೩೯೧	೨೬,೩೧೬ ೮,೬೪೧ ೩೪,೯೫೭	೨೨,೦೩೩ ೨,೮೩೧ ೨೪,೮೬೪	೨೧,೮೫೪ ೨೯೪ ೨೨,೧೪೮	೧,೩೪,೨೪೬ ೨೭,೫೩೧ ೧,೬೧,೭೭೭

ಮೂಲ : ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ

ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ 'ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ' ದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣು ಮಾದರಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಒಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಭೂ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸಮತೋಲನ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಣ್ಣು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಚಾರಿ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ರೈತರ

ಮಣ್ಣು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಸೂಕ್ತ ಸಮತೋಲನ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ರೈತರಿಂದ ಪಡೆದ ನೀರಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನೀರಾವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೇ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಬಳಕೆಯ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸುಣ್ಣ ಮತ್ತು ಜಿಪ್ಸಂ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಹ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸುಮಾರು ೩೦,೦೦೦ ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಈ ಕೇಂದ್ರವು ಹೊಂದಿದೆ.

ಈ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ರಸಸಾರ(ಪಿ.ಎಚ್.), ಸಾವಯವ ಇಂಗಾಲ, ರಂಜಕ, ಸಾರಜನಕ ಮತ್ತು ಪೊಷ್ಯಾಷ್, ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿನ್ಯೂತ್ ವಹನತೆ ಸಹ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರುವ ಚೌಳಿನ ಅಂಶ ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರವನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳೆ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕಾದ ಜಿಪ್ಸಂ, ಉಪ್ಪು ಅಥವಾ ಸುಣ್ಣದ ಅಂಶವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂದಿರುವ ಪ್ರತಿ ಬೆಳೆಗೂ ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ ಆಹಾರಾಂಶಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುವುದು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚೌಳಿನ ಅಂಶವಿರುವ ಕಡೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಮಣ್ಣಿನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾಯಿದೆಯೊಂದು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ೧೯೭೦-೭೧ ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಬರುವ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ: ೧. ಮಣ್ಣಿನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು, ೨. ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಬಹಳ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವುದು, ೩. ಮಣ್ಣನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತೀವರ್ಷವೂ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು.

ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತರು ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯದ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಭತ್ತ, ಅಡಿಕೆ, ಗೇರು, ತೆಂಗು, ತರಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವಾಗ ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬೇಸಾಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ತಜ್ಞರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೂಡಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವು ಕಡೆ ತಪ್ಪದೆ ಬರುವ ಕೀಟ ರೋಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಆಗಾಗ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರು ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಕೀಟದ ಬಾಧೆ ತಲೆದೋರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆಯೋ ಅಂತಹ ಕಡೆ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಸಪ್ತಾಹಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯ ಬೇಸಾಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಬೀಜದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ಹಲವಾರು ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಮೊದಲು ಬೀಜೋಪಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಬೆಳೆ ಕೊಯಿಲಾದ ಮೇಲೆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗ ಬಾಧೆಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾದಂತೆ ಶೇಖರಿಸಿಡುವುದರ ಕಡೆಗೂ ಗಮನ ನೀಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೊಯಿಲಾದ ನಂತರ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಲೆದೋರುವ ರೋಗ ಮತ್ತು ಕೀಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುನ್ನೂಚನೆ ವರದಿ ನೀಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ತಿಳಿಸುವುದೂ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ರೈತರ ತಾಕುಗಳಿಗೆ ಬೆಟ ನೀಡಿ, ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಕೀಟ ಹಾಗೂ ರೋಗನಾಶಕ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗನಾಶಕಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅವುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಪತ್ರ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಹ ಇದೆ. ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಮವೆಂದರೆ ಕಳೆನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಬಹು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೈಯಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅಂತರ ಬೇಸಾಯದ ಉಪಕರಣದಿಂದಾಗಲಿ ತೆಗೆಯುವುದು ರೂಢಿ. ಆಧುನಿಕ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದರೆ

ಕಳೆನಾಶಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು. ಪ್ರತೀ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಕಳೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಳೆನಾಶಕಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕಳೆನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆ ಇನ್ನೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಿದೆ.

ಬೆಳೆಗಳು

ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ತಗ್ಗು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರು ಭತ್ತವನ್ನು ಮಳೆ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಹಿಂಗಾರು ಹಾಗೂ ಬೇಸಿಗೆ ಭತ್ತವನ್ನು ನದಿ ಅಥವಾ ಕೆರೆ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಭಾಗಶಃ ಅಥವಾ ಪೂರ್ಣ ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ಅನಂತರ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ, ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಅಥವಾ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋಡು ಮಣ್ಣಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲ್ಪಡುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಉದ್ದು, ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಅಲಸಂದೆ. ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆ ಹಾಗೂ ಎಳ್ಳು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಬೆಂಡೆ, ಬದನೆ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ, ಸೌತೆ, ಮೂಲಂಗಿ ಮುಂತಾದವು ಹಿಂಗಾರು ಅಥವಾ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ. ಪೂರ್ವ ಭಾಗದ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಡಿಕೆ, ಬಾಳೆ, ಮೆಣಸು, ಕೋಕೋ ಮುಂತಾದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋಡಂಬಿ(ಗೇರು) ಬೆಳೆಯುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಾವು, ಹಲಸು, ಸಪೋಟ, ಸೀಬೆ, ಅನಾನಸ್, ರಬ್ಬರ್ ಈ ಭಾಗದ ಇತರ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಭತ್ತ ಭತ್ತ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ನೀರಿನ ಅನುಕೂಲತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ವರ್ಷದ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೦ ಸಾವಿರ ಹೆಕ್ಟೇರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ತಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲ

ಕಾಲ	ತಳಿ	ಬಿತ್ತನೆ ಕಾಲ	ಅವಧಿ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ	ಅಕ್ಕಿಯ ಗುಣ
೧. ಮುಂಗಾರು				
ಬೆಟ್ಟು-ಮಕ್ಕಿ ಭೂಮಿ	ಮಹಾವೀರ	ಮೇ ನಿಂದ ಜೂನ್ ೧ನೇ ವಾರ	೧೧೦-೧೧೫	ದಪ್ಪ
ಮಜಲು-ಅರೆಮಕ್ಕಿ	ಶಕ್ತಿ	"	೧೨೦-೧೨೫	ದಪ್ಪ
ಬೈಲು-ಹೊಂಡ	ಫಾಲ್ಗುಣ ಕೆ.ಕೆ.ಪಿ ೬	"	೧೩೫-೧೪೦	ಸಣ್ಣ
ಫಜನಿ-ಕಾರ್	ಗೇಟು	"	೧೩೦-೧೪೦	ದಪ್ಪ
೨. ಹಿಂಗಾರು				
ಯಡ ಸುಗ್ಗಿ	ಫಾಲ್ಗುಣ	ಆಗಸ್ಟ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್	೧೩೫-೧೪೦	ಸಣ್ಣ
ಸುಗ್ಗಿ	ಜಯ ಜ್ಯೋತಿ ಶಕ್ತಿ	ಅಕ್ಟೋಬರ್ "	೧೨೦-೧೪೫ ೧೦೦-೧೦೫ ೧೨೦-೧೨೫	ದಪ್ಪ ಸಣ್ಣ ದಪ್ಪ
೩. ಬೇಸಿಗೆ				
ಯಡಕೊಳಕೆ	ಫಾಲ್ಗುಣ	ನವೆಂಬರ್ ಕೊನೆಯಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧ನೇ ವಾರ	೧೩೫-೧೪೦	ಸಣ್ಣ
	ಶಕ್ತಿ	"	೧೨೦-೧೨೫	ಸಣ್ಣ
ಐ ಆರ್ ೨೦		೧೨೦-೧೨೫	ಮಧ್ಯಮ	ಸಣ್ಣ
ಕೊಳಕೆ	ಜಯ ಶಕ್ತಿ	ಜನವರಿ "	೧೨೦-೧೨೫ ೧೨೦-೧೨೫	ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ

ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೀಟಗಳು: ೧. ಕಣಿ(ಸುಳಿ ಕೊಳವೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದು. ತೆನೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ), ೨. ಹಿಟ್ಟು ತಿಗಣಿ (ಪೈರು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಒಣಗುವುದು. ಗರಿಯ ಓರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟು ತಿಗಣಿಯ ಸಮೂಹ ಕಂಡುಬರುವುದು), ೩. ಹಸಿರು ಜಿಗಿ ಹುಳು(ಗರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿ ಮಚ್ಚೆಗಳು), ೪. ಕಾಂಡ ಕೊರೆಯುವ ಹುಳು(ಸುಳಿ ಒಣಗುವುದು, ತೆನೆ ಜೊಳ್ಳಾಗುವುದು), ೫. ಎಲೆ ಸುರುಳಿ ಹುಳು (ಗರಿಗಳ ಒಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದು), ೬. ಮುಳ್ಳು ಚಿಪ್ಪಿನ ಹುಳು(ಗರಿಯ ಹಸಿರನ್ನು ನೀಳಾಕಾರವಾಗಿ ಕೆರೆದು ತಿನ್ನುವುದು), ೭. ಕೊಳವೆ ಹುಳು (ಗರಿಗಳ ಕೊಳವೆಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲುವುದು, ಗರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಏಣಿಯಾಕಾರದ ಬಿಳಿ ಮಚ್ಚೆಗಳು), ೮. ನೀಲಿ ಚಿಪ್ಪಿನ ಹುಳು(ಗರಿಯ ಹಸಿರನ್ನು ನೀಳಾಕಾರವಾಗಿ ಕೆರೆದು ತಿನ್ನುವುದು), ೯. ಮಿಡತೆ (ಗರಿಗಳ ಅಂಚು ಮತ್ತು ನಡುದಿಂಡನ್ನು ತಿಂದಿರುತ್ತವೆ), ೧೦. ಕಿತ್ತಲೆತಲೆ ಜಿಗಿ ಹುಳು (ಪೈರಿನಲ್ಲಿ ರಸ ಹೀರುವುದು, ಪೈರು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವುದು), ೧೧. ಕೊಡಗಿನ ಕಂಬಳಿ ಹುಳು (ಗದ್ದೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಪೈರಿನ ಗರಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು, ೧೨. ತೆನೆ ತಿಗಣಿ(ಹಾಲು ತುಂಬುವ ಕಾಳುಗಳಿಂದ ರಸವನ್ನು ಹೀರುವುದರಿಂದ ಕಾಳುಗಳು ಜೊಳ್ಳಾಗುವುದು) ಮತ್ತು ಕಂದು ಜಿಗಿ ಹುಳು (ಗರಿಗಳ ಅಂಚು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ ನಂತರ ತೆಂಡೆಗಳು ಸುಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ).

ರೋಗಗಳು: ೧. ಬೆಂಕಿ ರೋಗ(ಗರಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಜ್ರಾಕಾರದ ಕಂದುಚಿಕ್ಕಿಗಳುಂಟಾಗಿ ಆ ಚುಕ್ಕೆಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಬೂದಿ ಬಣ್ಣ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ), ೨. ಕಂದುಚುಕ್ಕೆರೋಗ(ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮೊಟ್ಟೆಯಾಕಾರದ ಕಂದುಚುಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕಾಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಂದುಬಣ್ಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ), ೩. ಊದುಬತ್ತಿ ರೋಗ(ಗರಿಗಳು ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಊದುಬತ್ತಿಯಂತಹ ತೆನೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ), ೪. ಫಾಲ್ಸ್ ಸ್ಮಲ್ಡ್ (ಕಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ತೆನೆಯ ಭಾಗಗಳು ಕೆಂಪುಮಿಶ್ರಿತ ಕಂದುಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತವೆ) ಮತ್ತು ದಂಡಾಣುರೋಗ(ತೆನೆಯ ಅಂಚಿನ ಗರಿಗಳು ಒಣಗಿದಂತಾಗಿ ಬಾಗಿರುತ್ತವೆ).

ವಿವಿಧ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಲ	ಸನ್ನಿವೇಶ	ಇಳುವರಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
ಮುಂಗಾರು	ಬೆಟ್ಟ-ಮಕ್ಕಿ	೩೦-೩೭
	ಮಜಲು-ಅರೆಮಕ್ಕಿ	೫೦-೬೨
	ಬೈಲು-ಹೊಂಡ	೪೫-೫೫
ಹಿಂಗಾರು	ಯಡಸುಗ್ಗಿ	೪೫-೫೫
	ಸುಗ್ಗಿ	೩೭-೫೦
ಬೇಸಿಗೆ	ಯಡ ಕೊಳಕೆ	೫೦-೬೨
	ಕೊಳಕೆ	೫೦-೬೨

ಬಹು ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಬಹು ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಲಭ್ಯವಿರುವ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ವಿವಿಧ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಬಹು ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂಗಾರು	ಹಿಂಗಾರು	ಬೇಸಿಗೆ
೧. ತಗ್ಗು (ಬೈಲು) ಪ್ರದೇಶ		
ಭತ್ತ	ಭತ್ತ	ಭತ್ತ
ಭತ್ತ	ಭತ್ತ	ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ಅಥವಾ ನೆಲಗಡಲೆ
ಭತ್ತ	ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ಅಥವಾ ನೆಲಗಡಲೆ	
ಭತ್ತ	ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳು	
೨. ಸಾಧಾರಣ ಎತ್ತರದ (ಮಜಲು) ಭೂಮಿ		
ಭತ್ತ	ಭತ್ತ	
ಭತ್ತ	ನೆಲಗಡಲೆ ಅಥವಾ ಎಳ್ಳು	
ಭತ್ತ	ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳು	
೩. ಎತ್ತರದ (ಬೆಟ್ಟ) ಭೂಮಿ		
ಭತ್ತ	ಹಸಿರೇಲೆ ಗೊಬ್ಬರದ ಬೆಳೆ	
ಭತ್ತ	ಹುರುಳಿ	

ಹೆಸರು

ಹೆಸರು ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಮುಖ್ಯವಾದ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯದ ಬೆಳೆಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಭತ್ತದ ಬೆಳೆ ಕೂಡುವಾದ ನಂತರ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಜಮೀನಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ೬೫ ರಿಂದ ೭೦ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಾವಿಗೆ ಬರುವ ಪಿ.ಎಸ್.-೧೬ ಮತ್ತು ಪೂಸ ಬೈಸಾಕಿ ತಳಿಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಬೆಳೆಯಿಂದ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ೫ ರಿಂದ ೭೫ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಧಾನ್ಯ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಉದ್ದ

ಉದ್ದು ಭತ್ತದ ಬೆಳೆ ಕೂಡುವಾದ ನಂತರ ಬೇಸಿಗೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯದ ಬೆಳೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಿಂದ ಬೆಳೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಬಹಳ ಉತ್ತಮವಾದ ಬೆಳೆಯಾಗಿದೆ. ೭೫ ರಿಂದ ೯೦ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಾವಿಗೆ ಬರುವ ಕುಗಾಂವ್-೩ ಮತ್ತು ಟಿ-೯ ತಳಿಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಬೆಳೆಯಿಂದ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ೫ ರಿಂದ ೮ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೧-೦೨ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ೧,೬೨,೨೩೮ ಹೆಕ್ಟೇರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧,೩೩,೩೯೨ ಹೆಕ್ಟೇರು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ೨೮, ೮೪೬ ಹೆಕ್ಟೇರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೬೧,೮೮೮ ಹೆಕ್ಟೇರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು(ಭತ್ತ), ೩,೩೯೫ ಹೆಕ್ಟೇರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ೪೫೪ ಹೆಕ್ಟೇರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ. ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಮಂಗಳೂರು, ಬಂಟ್ವಾಳ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕುವಾರು ಏಕದಳ ಮತ್ತು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೮ ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ೧೯೯೯-೨೦೦೦ ದಿಂದ ೨೦೦೧-೦೨ ನೇ ಸಾಲಿನವರೆಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೪. ೯ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೮ : ಏಕದಳ ಮತ್ತು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ

ವಿವರ	ಬಂಟ್ವಾಳ	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಮಂಗಳೂರು	ಮತ್ತೂರು	ಸುಳ್ಯ	ಒಟ್ಟು
ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು						
ಭತ್ತ	೧೫,೮೬೮	೧೫,೦೬೮	೨೧,೮೧೪	೬,೦೪೦	೭೬೧	೫೯,೫೫೧
ಒಟ್ಟು ಏಕದಳ ಮತ್ತು ಉಪತ್ಯಾಣ ಬೆಳೆಗಳು	೧೫,೮೬೮	೧೫,೦೬೮	೨೧,೮೧೪	೬,೦೪೦	೭೬೧	೫೯,೫೫೧
ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು						
ಇತರೆ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	೨೪೬	೭೦೭	೨,೧೩೨	೧೩೩	೧೬	೩,೨೩೪
ಒಟ್ಟು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	೨೪೬	೭೦೭	೨,೧೩೨	೧೩೩	೧೬	೩,೨೩೪
ಒಟ್ಟು ಧಾನ್ಯಗಳು	೧೬,೧೧೪	೧೫,೭೭೫	೨೩,೯೪೬	೬,೧೭೩	೭೭೭	೬೨,೭೯೫
ಅಡಿಕೆ	೫,೧೯೬	೭೦೦೧	೧,೩೯೦	೫,೩೫೮	೮,೧೨೫	೨೭,೦೬೦
ಗೇರು	೫,೫೮೪	೯,೨೫೨	೩,೫೨೩	೬,೧೧೧	೪,೯೧೨	೨೯,೩೮೨
ತೆಂಗು	೩,೦೧೦	೪,೯೫೭	೩,೧೮೦	೨,೩೩೫	೨,೧೨೬	೧೫,೬೦೮
ಬಾಳೆ	೬೨೯	೮೫೬	೩೪೦	೮೫೨	೩೭೭	೩,೦೫೪
ಒಟ್ಟು ಹಣ್ಣುಗಳು	೭,೧೦೯	೧೦,೫೯೦	೪,೮೯೭	೭,೬೦೧	೫,೪೭೨	೩೫,೬೬೯
ಒಟ್ಟು ತರಕಾರಿ	೭೯೯	೧,೩೬೨	೫೬೫	೧,೦೬೩	೩೦	೩,೮೧೯
ಕಬ್ಬು	೫೮	—	೧೩೯	—	—	೧೯೭
ಇತರ ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳು						
ಕೋಕೋ	೧೧೩	೨೩೬	೨೫	೨೮೨	೧೭೯	೮೫೩
ರಬ್ಬರ್	೨೧೭	೩,೭೧೦	೧೮೩	೭೩೫	೫,೧೩೧	೯,೯೭೬
ಒಟ್ಟು	೩,೫೧೫	೯,೮೧೦	೩,೫೪೪	೪,೦೯೦	೭,೪೫೨	೮,೪೧೧

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೯ : ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	೧೯೯೯-೨೦೦೦	೨೦೦೦-೨೦೦೧	೨೦೦೧-೦೨
ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು				
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ.ಗಾಂ)	೧,೩೪,೦೪೦	೧,೩೩,೨೧೫	೧,೩೩,೩೯೨
೨.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.	೮೩.೨೦	೮೨.೬೪	೮೨.೨೨
೩.	ರಾಜ್ಯದ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳ ಶೇ.	೧.೫	೧.೪೮	೧.೫೮
ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳು				
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ.ಗಾಂ)	೨೨,೦೮೦	೨೨,೯೭೫	೨೮,೮೪೬
೨.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.	೧೬.೮೦	೧೭.೩೬	೧೭.೭೮
೩.	ರಾಜ್ಯದ ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳ ಶೇ.	೦.೮೦	೦.೮೫	೦.೮೧
	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶ	೧,೬೧,೧೨೦	೧,೬೧,೧೯೦	೧,೬೨,೨೩೮
ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು				
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ	೬೬,೨೦೩	೬೨,೯೭೯	೬೧,೮೮೮
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೧,೩೬,೧೫೭	೧,೨೮,೧೯೩	೧,೩೪,೬೯೪
೩.	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ.ಗಳಲ್ಲಿ	೨,೧೯೫	೨,೧೪೩	೨,೨೯೧
ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು				
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ	೪,೧೩೪	೩,೭೦೧	೩,೩೯೫
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೧,೨೭೨	೧,೧೮೦	೮೬೧
೩.	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ.ಗಳಲ್ಲಿ	೩೨೪	೩೩೬	೨೬೭
ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು				
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ	೭೦,೩೩೭	೬೬,೬೮೦	೬೫,೨೮೩
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೧,೩೭,೪೨೯	೧,೨೯,೩೭೩	೧,೩೫,೫೫೫
೩.	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ.ಗಳಲ್ಲಿ	೨,೦೫೭	೨,೦೪೨	೨,೧೮೬
ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು				
೧.	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆ.ಗಾಂ	೩೮೭	೪೩೮	೪೫೪
೨.	ಉತ್ಪಾದನೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ	೧೮೯	೧೮೦	೧೬೮
೩.	ಇಳುವರಿ ಹೆ.ಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ.ಗಳಲ್ಲಿ	೫೧೮	೪೫೩	೩೯೦

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೦ : ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ವಿತರಣೆ ೨೦೦೩-೦೪

(ಟನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಬಂಟಾಳ	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಮಂಗಳೂರು	ಮತ್ತೂರು	ನುಳ್ಳ	ಒಟ್ಟು
೧.	ಸಾರಜನಕ	೧,೦೩೫	೯೨೨	೯೪೭	೬೩೪	೮೩೭	೪,೦೭೫
೨.	ರಂಜಕ	೬೨೩	೬೦೪	೫೮೬	೪೬೪	೪೧೭	೨,೬೯೪
೩.	ಪೊಟ್ಯಾಷ್	೯೨೭	೮೯೮	೮೯೬	೬೭೯	೬೧೦	೪,೦೧೦
೪.	ಒಟ್ಟು	೨,೫೮೫	೨,೪೨೪	೨,೪೨೯	೧,೭೭೭	೧,೫೬೪	೧೦,೭೭೯

ರೈತ ಮಿತ್ರ ಯೋಜನೆ - ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ರೈತರಿಗೆ ಸುಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಲುಪಿಸಲು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ರೈತ ವರ್ಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಲು ೨೦೦೦-೨೦೦೧ ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ರೈತಮಿತ್ರ ಎಂಬ ವಿನೂತನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಂದಾಯ ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ನಿರೀಕ್ಷಕ ಕಚೇರಿ ಇರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ "ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರ" ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಯಾ ಹೋಬಳಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ರೈತರಿಗೆ ಸುಧಾರಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದು ಈ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ರೈತರು ಕ್ಷೇತ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಾಗ ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಹಾಗೂ ಈ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಂತೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮುಖ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೀಜ, ಮೊಳಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪರೀಕ್ಷೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಭೌತಿಕ ಗುಣ ಧರ್ಮಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವೊಂದು ಮೂಲಭೂತ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೆಂಬಲ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಈ ಕೆಳಕಾಣಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತವೆ.

- * ಇಲಾಖೆಯ ಬೆಳೆ ಸಂಗೋಪನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಘಟಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಮಟ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು.
- * ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಇತರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು.
- * ರೈತರು, ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಯುವಕ ರೈತರು, ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ, ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವ ಹಾಗೂ ಚರ್ಚಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.
- * ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು.
- * ಕೃಷಿ ಪದವೀಧರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು.

ನೀರಾವರಿ

ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅ) ಕಾಲುವೆಗಳು, ಆ) ಕೆರೆಗಳು, ಇ) ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಈ) ಇತರ ಮೂಲಗಳು ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದ ಒಡೆತನದ ಕಾಲುವೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ಕೆರೆಗಳು, ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಏತ ನೀರಾವರಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರ ಮೂಲಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೦ : ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರ	೧೯೬೦-೬೧	೧೯೭೦-೭೧	೧೯೮೦-೮೧	೧೯೯೦-೯೧	೨೦೦೧-೦೨
೧.	ಕೆರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	೪,೦೬೯	೧,೬೭೧	೧,೬೦೩	೯೧೧
೨	ಬಾವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ)	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	೧೦,೩೭೯	೧೭,೭೫೭	೨೬,೧೬೨	೨೯,೭೮೩
೩.	ಇತರೆ ಮೂಲಗಳು	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	೪	೫೨೨	೫೦೪

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೬೦-೬೧ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ೧೯೯೦-೯೧ನೇ ಸಾಲಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶ ೭,೧೬೮ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಿಂದ ೧,೬೦೩ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಿಗೆ ಇಳಿದರೆ, ಬಾವಿಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶ ೨,೯೨೮ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಿಂದ ೨೨,೧೧೨ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಿಗೆ ಏರಿತು. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೧ : ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವರ

(ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	೧೯೯೯-೨೦೦೦	೨೦೦೦-೦೧	೨೦೦೧-೦೨
೧)	ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು ನಿವ್ವಳ	- -	- -
೨)	ಕೆರೆಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು (೨.೨) ನಿವ್ವಳ (೨.೩)	೧,೫೮೨ (೧.೬) ೧,೧೮೩ (೧.೭)	೧,೨೦೧ (೧.೬) ೧,೧೮೩ (೧.೬)
೩)	ಬಾವಿಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು (೩.೬.೬) ನಿವ್ವಳ ೨೪,೯೦೪	೨೬,೪೬೮ (೩.೫.೭) ೨೫,೧೪೨	೨೭,೨೩೪ (೩.೫.೬) ೨೫,೭೭೨
೪)	ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು (೪.೯) ನಿವ್ವಳ (೫.೧)	೩,೫೩೪ (೪.೯) ೩,೪೯೦ (೫.೧)	೩,೮೯೮ (೫.೩) ೩,೮೫೪ (೫.೩)
೫)	ಏತ ನೀರಾವರಿ	ಒಟ್ಟು (೧.೬) ನಿವ್ವಳ (೧.೫)	೧,೧೬೩ (೧.೬) ೧,೦೩೯ (೧.೫)	೮೪೯ (೧.೧) ೮೧೦ (೧.೧)
೬)	ಇತರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು (೫.೪.೭) ನಿವ್ವಳ (೫.೪.೯)	೩೯,೩೯೪ (೫.೪.೭) ೩೭,೬೮೯ (೫.೪.೯)	೪೧,೮೯೧ (೫.೬.೩) ೪೦,೫೪೬ (೫.೬.೩)
	ಒಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ	ಒಟ್ಟು ನಿವ್ವಳ	೭೨,೦೧೨ ೬೮,೬೭೩	೭೪,೧೧೦ ೭೦,೮೪೯
				ತೀ೭೬,೨೨೨ ೭೨,೩೧೭

ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಅಂಕಿಗಳು ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಅಂಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

೨೦೦೧-೦೨ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧,೩೩,೬೯೮ ಹೆ. ಪ್ರದೇಶವು ನಿವ್ವಳ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ೨೧,೩೧೭ ಹೆ. ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ನಿವ್ವಳ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶ ಶೇ. ೫೪.೦೯ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ೨೭ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು (ಶೇ. ೫೭.೯೬) ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಎರಡನೆ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಶೇಕಡಾವಾರಿಗಿಂತ (ಶೇ. ೨೫.೫೭) ಎರಡರಷ್ಟು ಶೇಕಡಾವಾರು ಜಿಲ್ಲೆಯದಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೪೬.೯೮ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶ ಅಂದರೆ ೭೬,೨೨೨ ಹೆ. ಗಳಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ೨೭ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯಾದ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಶೇಕಡಾವಾರಿಗಿಂತ (ಶೇ. ೨೬.೪೭) ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕುವಾರು ನೀರಾವರಿಯಾದ ವಿವರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೩ : ತಾಲೂಕುವಾರು ನೀರಾವರಿಯಾದ ನಿವ್ವಳ ಪ್ರದೇಶ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಬಂಟ್ವಾಳ	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಮಂಗಳೂರು	ಮತ್ತೂರು	ನುಳ್ಳೆ	ಒಟ್ಟು
೧.	ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ	-	-	-	-	-	-
೨.	ಕೆರೆಗಳಿಂದ	-	-	-	-	-	-
೩.	ಬಾವಿಗಳಿಂದ	೭,೬೪೩	೧೭,೬೭೪	೫,೧೭೫	೭,೫೧೮	೬,೪೯೪	೪೪,೫೦೪
೪.	ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳು	೩,೬೭೩	೧,೧೭೨	೫೩೩	೨,೪೩೦	೧,೧೫೮	೮,೯೬೬
೫.	ಏತ ನೀರಾವರಿ	೩೭೨	೫೧	೧೩೫	೯೩೦	೯೫೭	೨,೪೪೫
೬.	ಇತರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ	೪,೧೮೩	೧,೩೨೬	೮,೦೨೪	೯೭೨	೨,೬೫೮	೧೭,೧೬೩
	ಒಟ್ಟು	೧೫,೮೭೧	೨೦,೨೨೩	೧೩,೮೬೭	೧೧,೮೫೦	೧೧,೨೬೭	೭೩,೦೭೮

ತೋಟಗಾರಿಕೆ

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಫೋಟೋಗಳು ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುವ ಕಥನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಹೂವುಗಳ ಉದ್ಯಾನ ಅಥವಾ ತುಡುಕೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉದ್ಯಾನ ಅಥವಾ ಪುಷ್ಪಾಟಿಕೆಗಳ ವಿಷಯದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ತೋಟಗಳನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾಧಾರಗಳಿವೆ. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯ ಮತ್ತು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಹೆದ್ದಾರಿಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೋಟಗಳಿದ್ದವೆಂದು ವಿಜಯನಗರ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. “ನೀವು ನಡೆಯುವ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಹರದಾರಿಗಳ ಅಂತರದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮರಗಳ ತೋಪುಗಳು ಇವೆ. ನಗರ, ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳ ಹೊರಗಡೆ ಮಾವು ಹಲಸು, ಹೂಸೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ದೊಡ್ಡ ವೃಕ್ಷಗಳ ತೋಪುಗಳಿವೆ. ವರ್ತಮಾನ ತಮ್ಮ ಸರಕುಗಳ ಸಹಿತ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಇವು ಆಶ್ರಯತಾಣಗಳಾಗಿವೆ” ಎಂದು ಇಂತಹ ರಸ್ತೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿದ ಪ್ರವಾಸಿಗ ಡೊಮಿಂಗೊ ಪಾಯಿಸ್ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗು ಮತ್ತು ವಿಳಿಯದೆಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಷಯಗಳು ‘ಮೊಗವನ’ ಅಥವಾ ಅಡಿಕೆ ತೋಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. “ತೆಂಗಿನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪರೋಪಕಾರಿಯಾದ ಮರ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಇಟಲಿಯ ಪ್ರವಾಸಿಗ ಸೀಜರ್ ಫ್ರೆಡರಿಕ್ (೧೫೬೭) ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಬಾರ್ಕೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಬ್ಬಿನ ತೋಟಗಳಿದ್ದವೆಂದು ಇಬ್ಬುತೂತ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈತೋಟ ಹಾಗೂ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಕೈತೋಟಗಳಿದ್ದು, ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಇಬ್ಬುತೂತ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಕರಾವಳಿ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಸಾಲೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಾದ ಏಲಕ್ಕಿ

ಮತ್ತು (ಕಾಳು) ಮೆಣಸು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಲಬಾರಿಗಿಂತ ಕನ್ನಡ ಕರಾವಳಿಯ ಮೆಣಸು ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಎಂದೂ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಕಚೇರಿಯಿದೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಲಾಖಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ತಾಲೂಕುಗಳ ಭೂ ಹವಾಗುಣಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಹಣ್ಣಿನ ತೋಟದ ಸಾಂಬಾರು, ತರಕಾರಿಗಳ ಸಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಕ್ಷೇತ್ರೋತ್ಸವ ಮತ್ತು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಸಿ ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಾಲೂಕು ಕಚೇರಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ವಿತರಿಸಲಾಗುವುದು. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ನರ್ಸರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಾನವನಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲಾಖೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

ರಾಜ್ಯ ವಲಯ ಯೋಜನೆಗಳು - ೧) ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ನರ್ಸರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ, ೨) ತೆಂಗು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಅನುದಾನಿತ ಸಮಗ್ರ ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ, ೩) ಸಮಗ್ರ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ೪) ಕೊಪ್ಪೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ೫) ಸಮಗ್ರ ಗೇರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ೬) ಸಮಗ್ರ ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಯೋಜನೆ, ೭) ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ೮) ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉದ್ಯಾನವನಗಳ ಯೋಜನೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳು - ೧) ನೂತನ ವಿಸ್ತೃತ ತರಕಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ೨) ನೂತನ ವಿಸ್ತೃತ ಮಾದರಿ ಕೋಕೋ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ೩) ನೂತನ ವಿಸ್ತೃತ ಮಾದರಿ ಔಷಧಿ ಮತ್ತು ಡೈ ಗಿಡಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ೪) ನೂತನ ವಿಸ್ತೃತ ಮಾದರಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ನರ್ಸರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ೫) ನೂತನ ವಿಸ್ತೃತ ಮಾದರಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ೬) ನೂತನ ವಿಸ್ತೃತ ಮಾದರಿ ಸಮಗ್ರ ಗೇರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಗಳು- ೧) ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಕೇಂದ್ರ ವಲಯ ಯೋಜನೆ, ೨) ಫೌಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಯೋಜನೆ, ೩) ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ೪) ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕುಬ್ಜಿಗಳು, ೫) ತೆಂಗು ಬೀಜ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ನರ್ಸರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ನಿವ್ವಳ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (೧,೩೪,೨೪೬ ಹೆ) ೨೦೦೪-೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೯೭,೭೨೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ೧೫,೬೫೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೆಂಗು, ೨೭,೦೯೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಮತ್ತು ೨೯,೩೮೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗೋಡಂಬಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೮೫ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶೇಕಡಾ ೧೫ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು, ತರಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೪ : ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ) ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆ (೧೯೯೭-೯೮ ರಿಂದ ೧೯೯೯-೨೦೦೦)

(ಟನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರ	೧೯೯೭-೯೮		೧೯೯೮-೯೯		೧೯೯೯-೨೦೦೦	
	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಉತ್ಪಾದನೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಉತ್ಪಾದನೆ	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಉತ್ಪಾದನೆ
ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳು	೧೭,೬೨೦	೨,೯೮,೪೬೯	೯,೬೫೬	೧,೬೦,೬೮೨	೭,೭೦೯	೧,೮೩,೧೬೭
ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳು	೧೦,೪೪೧	೧,೪೫,೬೮೧	೬,೯೭೬	೧,೦೦,೧೦೮	೫,೬೫೦	೭೭,೮೨೬
ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಗಳು	೬,೭೨೦	೨೨,೮೫೫	೪,೦೭೯	೧೯,೬೦೯	೩,೧೭೪	೧೪,೪೦೪
ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳು	೧,೦೮,೭೮೧	೭೩,೮೦೮	೭೧,೧೨೮	೫೮,೮೫೫	೬೬,೪೮೪	೭೭,೧೪೬
ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು	೬೮೩	೩,೦೭೪	೪೨೭	೧,೫೯೧	೩೭೫	೧,೫೬೫
ಒಟ್ಟು	೧,೪೪,೨೪೬	೫,೪೩,೮೮೭	೯೨,೨೬೬	೩,೪೦,೮೪೫	೮೩,೩೯೯	೩,೫೪,೧೦೮

ಅಧಿಕಾರ : ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೫ : ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ಬೆಳೆವಾರು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಇಳುವರಿ ವಿ (ವಿಸ್ತೀರ್ಣ-ಹೆಕ್ಟೇರು) ಉ(ಉತ್ಪಾದನೆ-ಟನ್) ಇ (ಇಳುವರಿ-ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ) ಮೌ (ಮೌಲ್ಯ- ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರ	ಮತ್ತೂರು	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಮಂಗಳೂರು	ಬಂಟ್ವಾಳ	ಸುಳ್ಯ	ಒಟ್ಟು	
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	
ಮಾವು	ವಿ	೪೫೯	೨೧೩	೪೮೬	೩೯೨	೧೦೭	೧,೬೫೭
	ಉ	೯೧೮	೨,೫೩೦	೪,೮೬೦	೩,೦೮೪	೧,೦೭೦	೧೨,೪೬೨
	ಇ	೨	೧೧.೮	೧೦	೭.೯	೧೦	೭.೫
	ಮೌ	೧೮.೩೬	೯೮.೮	೪೮೬	೧೫೪	೨೧	೭೭೮.೭೬
ಬಾಳೆ	ವಿ	೮೯೧	೯೦೦	೩೧೩	೬೪೨	೩೭೯	೩,೧೦೫
	ಉ	೧೭,೮೨೦	೯,೦೦೦	೯,೩೯೦	೧೫,೪೦೮	೭,೫೪೦	೫೯,೧೫೮
	ಇ	೨೦	೧೦	೩೦	೨೪	೧೯.೮೯	೧೮.೯೩
	ಮೌ	೩೫೬.೪	೩೬೦	೯೩೯	೭೭೦.೮	೧೫೦.೮	೨,೫೭೭
ನಿಂಬೆ	ವಿ	೪	೨	-	೨	-	೮
	ಉ	೭೫	೨೦	-	೧೭	-	೧೧೨
	ಇ	೧೮.೭೫	೧೦	-	೮.೫	-	೧೪
	ಮೌ	೧.೫	೪.೦	-	೧.೭	-	೭.೨
ಒಟ್ಟು ಹಳಿ ಜಾತಿ							
ಹಣ್ಣುಗಳು	ವಿ	೪	೪	-	೨	-	೧೦
	ಉ	೭೫	೪೦	-	೧೭	-	೧೩೨
	ಇ	೧೮.೭೫	೧೦	-	೮.೫	-	೧೩.೨
	ಮೌ	೧.೫	೪.೦	-	೧.೭	-	೭.೨
ಸೀಬೆ	ವಿ	೩೦	೧೪	೪	೧೮	-	೬೬
	ಉ	೧೫೦	೧೮೬	೮.೦	೧೬೮	-	೫೧೨
	ಇ	೫	೧೩.೩	೨	೯.೩	-	೭.೭
	ಮೌ	೩೦	೩	೨೦	೮.೪	-	೬೧.೪೮
ಸಮೋಟೆ	ವಿ	೩೨	೭೫	೧೪	೩೩	-	೧೫೪
	ಉ	೨೪೦	೬೪೫	೧೪೦	೨೨೯	-	೧,೨೫೪
	ಇ	೭.೫	೮.೬	೧೦	೬.೯೪	-	೮.೧೪
	ಮೌ	೪.೪೮	೧೨೯	೭	೧೧.೪೫	-	೧೫೧.೯೩
ಅನಾನಸ್	ವಿ	೨೨	೬೦	೨೦೦	೮೦	೭	೩೬೯
	ಉ	೬೬೦	೧,೫೦೦	೧೨,೨೦೦	೩,೨೦೬	೪೫೫	೧೮,೦೨೧
	ಇ	೩೦	೨೫	೬೧	೪೦	೬೫	೪೮.೮೪
	ಮೌ	೧೩.೨	೭೫	೩೬೬	೧೧೧	೯.೧	೫೭೪.೩

ಮುಂದುವರೆದಿದೆ...

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೧೯೭

೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
ಹಲಸು	ಬಿ	೧೨೮	೧೬೨	೩೦೪	೩೫೮	೬೯	೧,೦೨೧
	ಉ	೩,೮೪೦	೪,೮೬೦	೧೨,೧೬೦	೧,೭೬೯	೩೧	೩೩,೬೬೦
	ಇ	೩೦	೩೦	೪೦	೩೫.೬೭	೦.೪೫	೩೨.೯೭
	ಮೌ	೩೮.೪	೨೪೩	೧೨೧.೬	೨೫೫	೩೧	೬೮೯
ಪರಂಗಿ	ಬಿ	೨೩	—	೫	೫೮	—	೮೬
	ಉ	೧,೧೫೦	—	೩೮೦	೧,೮೮೫	—	೩,೪೧೫
	ಇ	೫೦	—	೭೬	೩೨.೫	—	೩೯.೭೧
	ಮೌ	೧೧.೫	—	೩.೮	೫೬.೫	—	೭೧.೮
ಒಟ್ಟು ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳು	ಬಿ	೧,೬೧೬	೧,೪೨೮	೧,೩೨೬	೧,೫೮೩	೫೬೨	೬,೫೧೫
	ಉ	೨೪,೯೮೮	೧೮,೭೬೧	೩೯,೧೩೮	೩೬,೭೬೬	೯೦೯೬	೧,೨೮,೭೪೯
	ಇ	೧೫.೪೬	೧೩.೧೪	೨೯.೫೨	೨೩.೨೩	೧೬.೧೯	೧೯.೭೬
	ಮೌ	೪೭೬.೫	೯೧೨.೮	೧೯೪೩.೪	೧೩೬೯.೧	೨೧೨.೪	೪೯೧೪.೨
ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳು	ಬಿ	೧೪	೧೬೪	೩೦	೧೬	—	೨೨೪
	ಉ	೨೮೦	೨,೧೮೧	೭೫೦	೩೦೩	—	೩,೫೧೪
	ಇ	೨೦	೧೩.೩	೨೫	೧೮.೯	—	೧೫.೬೯
	ಮೌ	೫.೬	೧೦೯	೧೫	೧೫	—	೧೪೪.೭೮
ಹಸಿರು ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ	ಬಿ	೫೧	೧೧೩	೧೯೩	೪೩	೩	೪೦೩.೦೦
	ಉ	೩೫೭	೯೦೪	೧,೩೫೧	೫೦.೬	೨೧	೨,೬೮೩.೬
	ಇ	೭	೮	೭	೧.೧೮	೭	೬.೬
	ಮೌ	೭.೧೪	೯೦.೪	೪೦.೫	೨.೫	೧.೦೫	೧೪೧.೬೫
ಮರಗೆಣಸು	ಬಿ	೩೯೯	೧೭೫	೫	೧೧೭	೭	೭೦೩
	ಉ	೩,೯೯೦	೧,೫೦೫	೫೦	೧,೦೬೯	೧೦೪	೬,೭೧೮
	ಇ	೧೦	೮.೬	೧೦	೯.೧೪	೧೪.೮	೯.೫೬
	ಮೌ	೩೬.೯	೧೨೦.೪	೦.೫	೧೦.೬೮	೧.೦೪	೧೭೨.೫
ಸಿಹಿಗೇಣಸು	ಬಿ	೨೩೫	೧೪೨	೧೧೬	೮೨	೨	೫೭೭
	ಉ	೨,೩೫೦	೮೫೨	೧,೧೬೦	೮೪೭.೩	೨೬.೦	೫,೨೩೫.೩೧
	ಇ	೧೦	೬	೧೦	೧೦.೩	೧೩	೯.೦೭
	ಮೌ	೨೩.೫೦	೪೨.೬೦	೨೩.೨	೧೬.೯೪	೦.೩೯	೧೦೬.೬೩
ಬೆಂಡೆ	ಬಿ	೩೦	೧೮೭	—	೧೮.೦೦	—	೨೩೫
	ಉ	೨೧೦	೬೧೭	—	೧೦೦	—	೯೨೭
	ಇ	೭	೩.೩	—	೫.೫೬	—	೩.೯೪
	ಮೌ	೪.೨	೬೧.೭	—	೫.೦	—	೭೦.೯

ಮುಂದುವರೆದಿದೆ...

೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
ಒಟ್ಟು ಸೊಪ್ಪಿನ ಬೆಳೆಗಳು							
ಬಿ	೮೪.೦	೧೯೦.೦	೫೭.೦	೨೮೫.೦	೧೭.೦	೬೩೩	
ಉ	೯೯೭	೧,೯೦೦	೩೨೮	೨,೦೨೬	೮೦	೫,೩೩೧	
ಇ	೧೧.೮೭	೧೦	೫.೭೫	೭.೧೧	೪.೭೧	೮.೪೨	
ಮೌ	೧೦.೫೧	೧೯೦	೯.೧೨	೬೦.೬	೪.೦	೨೭೪.೨೩	
ಒಟ್ಟು ಕುಂಬಳ ಜಾತಿಯವು							
ಬಿ	೨೫೫	೪೨೭	೩೨೭	೨೦೦	—	೧,೨೦೯	
ಉ	೩,೯೨೮	೩,೭೪೦	೬,೦೩೪	೨,೦೮೦	—	೧೫,೭೮೨	
ಇ	೧೫.೪	೮.೭೬	೧೮.೪೫	೧೦.೪೦	—	೧೩.೦೫	
ಮೌ	೬೦.೮೬	೨೩೦.೫	೯೨.೬೫	೮೨.೨೬	—	೪೬೬.೨೭	
ಒಟ್ಟು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳು							
ಬಿ	೧,೧೨೬	೧,೪೮೬	೭೩೪	೮೨೬	೨೯	೪,೨೦೧	
ಉ	೧೨,೫೨೨	೧೨,೧೬೮	೧೦,೦೩೩	೬,೮೪೩.೯	೨೩೧	೪೧,೭೯೭.೯	
ಇ	೧೧.೧೨	೮.೧೯	೧೩.೬೭	೮.೨೯	೭.೯೭	೯.೯೫	
ಮೌ	೧೫೯.೧೩	೮೯೨	೧೯೯	೨೧೧.೫೬	೬.೪೮	೧,೪೬೮.೧೭	
೩ ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಗಳು							
ಮೆಣಸು							
ಬಿ	೨೮೩	೧,೨೪೮	೫೧	೨೧೮	೧೭೩	೧,೯೭೩	
ಉ	೪೬.೬	೩೧೨	೧೨.೭೫	೬೧.೨೦	೪೩.೨೫	೪೭೫.೮	
ಇ	೦.೧೬	೦.೨೫	೦.೨೫	೦.೨೮	೦.೨೫	೦.೨೪	
ಮೌ	೩೭	೧೮೭.೨೦	೭.೬೫	೩೬.೨೦	೩೧.೧೪	೨೯೯.೧೯	
ಏಲಕ್ಕಿ							
ಬಿ	೧೮.೦	೧೫೩	—	—	೨	೧೭೩	
ಉ	೦.೯	೧೨.೨	—	—	೦.೨	೧೩.೩	
ಇ	೦.೦೫	೦.೦೮	—	—	೦.೧	೦.೦೮	
ಮೌ	೩೭	೭೩.೨	—	—	೦.೨	೧೧೦.೪	
ಹುಣಸೆ							
ಬಿ	೧೮	೬೩	೧೧೫	೧೧೮	೮	೩೨೨	
ಉ	—	೫೦೪	೫೭೫	೪೯೯	೪೦	೧,೬೧೮	
ಇ	—	೮	೫	೪.೨	೫	—	
ಮೌ	—	೧೫೧	೧೧೫	೧೪೯	೬	೪೨೧	
ಶುಂಠಿ							
ಬಿ	೧೫	೧೪೬	೬೪	೬	೭೦	೩೦೧	
ಉ	೧೨೦	೧,೧೬೮	೬೪೦	೫೦	೭೦೦	೨,೬೭೮	
ಇ	೮	೮	೧೦	೮.೩	೧೦	೮.೯	
ಮೌ	೧೨	೨೯೨	೧೯೨	೧೦	೧೪೦	೬೪೬	

ಮುಂದುವರೆದಿದೆ...

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೧೯೯

೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
ಅರಿಶಿನ	ಬಿ	೨೨	೩೪	೪	೩	೮	೭೧
	ಉ	೮೮	೨೯೨.೪	೨೦	೧೬.೪	೮೦	೪೯೬.೮
	ಇ	೪	೮.೬	೫	೫.೪೭	೧೦	೭
	ಮೌ	೮.೮	೮೦.೮	೧೨.೦	೧.೬೫	೯.೬	೧೧೨.೮೫
ಲವಂಗ	ಬಿ	೨	೨೬	-	೨೨	-	೫೦
	ಉ	೨	೯.೮	-	೧೨.೦	-	೨೮.೮
	ಇ	೧	೦.೩೮	-	೦.೫೫	-	೦.೪೮
	ಮೌ	೧.೨	೨೯.೪	-	೭.೦	-	೩೭.೬
ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಲಕ್ಷಕಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ	ಬಿ	೨	೨೩	೩	೧೩	-	೪೧
	ಉ	೨	೮.೭೪	೩	೪.೧	-	೧೭.೮೪
	ಇ	೧	೦.೩೮	೧	೦.೩	-	೦.೪೪
	ಮೌ	೦.೫	೬೧.೧	೬	೪	-	೭೧.೬
ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ	ಬಿ	೧	೪	-	೧	-	೬
	ಉ	೦.೧	೦.೫೬	-	೦.೦೪	-	೦.೭
	ಇ	೦.೧	೦.೧೪	-	೦.೦೪	-	೦.೧೨
	ಮೌ	-	೦.೬೨	-	೦.೦೪	-	೦.೬೬
ವೆನಿಲ್ಲ	ಬಿ	೧೨೭	೫೦	೨೦	೪೪	೧೮	೨೫೯
	ಉ	೧೦	೧೦	೪	೧೧.೭೫	೩.೬	೩೯.೩೫
	ಇ	೦.೦೮	೦.೨	೦.೨	೦.೨೭	೦.೨	೦.೧೫
	ಮೌ	೧೫	೩೦೦	೮	೧೧.೭೫	೭.೨	೩೪೧.೯೫
ಒಟ್ಟು ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಗಳು	ಬಿ	೫೦೫	೧,೭೪೭	೨೫೭	೪೨೫	೨೭೯	೩,೨೧೩
	ಉ	೨೬೮.೬	೨,೩೦೮.೯೬	೧,೨೫೧.೭೫	೬೫೦.೩೯	೮೬೭.೦೫	೫,೩೪೬.೭೫
	ಇ	೦.೫೩	೧.೩೨	೪.೮೭	೧.೫೩	೩.೧೧	೧.೬೬
	ಮೌ	೧೧೨.೮೬	೧,೧೭೫.೫೨	೩೪೦.೬೫	೨೧೯.೬೪	೧೯೪.೧೪	೨,೦೪೨.೮೧
ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳು ತೆಂಗು ಲಕ್ಷ ಕಾಯಿಗಳು	ಬಿ	೨,೩೪೬	೪,೯೬೦	೩,೧೮೨	೩,೦೩೮	೨,೧೨೬	೧೫,೬೫೨
	ಉ	೨೧೫	೫೯೫	೩೫೦	೩೪೦	೨೩೪	೧,೭೩೪
	ಇ	೦.೦೯	೦.೧೨	೦.೧೧	೦.೧೧	೦.೧೧	೦.೧೧
	ಮೌ	೨೧೫.೨	೨,೯೭೬	೨,೮೦೦	೨,೭೨೨	೧,೮೭೧	೧೦,೫೮೪.೨
ಅಡಿಕೆ	ಬಿ	೫,೩೭೨	೭,೦೦೫	೧,೩೯೨	೫,೨೧೮	೮,೧೦೫	೨೭,೦೯೨
	ಉ	೬,೨೫೬	೧೦,೨೨೭	೨,೦೮೮	೬,೯೦೪	೧೨,೧೫೭	೩೭,೬೩೨
	ಇ	೧.೧೬	೧.೪೬	೧.೫೦	೧.೩೨	೧.೫೦	೧.೩೯
	ಮೌ	೨,೦೫೨	೫,೬೨೫	೧,೧೪೮	೩,೪೫೨	೬,೦೭೮	೧೮,೩೫೫

ಮುಂದುವರೆದಿದೆ...

೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
ವೀಳೆಯದೆಲೆ							
ಲಕ್ಷ ಎಲೆಗಳು	ವಿ	೬೧	೧೬೦	೨೨	೬೮	೭	೩೧೮
	ಉ	೯೧೫	೧,೬೦೦	೫೫೦	೧,೦೬೫	೧೪೦	೪,೨೭೦
	ಇ	೧೫	೧೦	೨೫	೧೫	೨೦	೧೩
ಮಾವು	ವಿ	೪೫೯	೨೧೩	೪೮೬	೩೯೨	೧೦೭	೧,೬೫೭
	ಮೌ	೯.೧೫	೮೦	೫೫	೫.೩	೬.೦	೧೫೫.೪೫
ಕೋಕೋ	ವಿ	೨೮೪	೨೨೫	೨೦	೧೨೨	೪೭೧	೮೨೨
	ಉ	೧,೪೧೦	೪,೫೦೦	೧೨	೭೪೦	೧೦೩	೬,೭೬೫
	ಇ	೪.೯೬	೨೦	೦.೬	೬.೦೭	೦.೬	೮.೨೩
	ಮೌ	೨೮.೨	೧,೨೬೦	೩	೧೪೮	೨೦.೫	೧,೭೧೩.೫
ಗೋಡಂಬಿ	ವಿ	೬,೧೧೧	೯,೨೫೨	೩,೫೨೩	೫,೫೮೪	೪,೯೧೨	೨೯,೩೮೨
	ಉ	೫,೭೮೯	೬,೫೬೮	೨,೮೧೮	೪,೭೪೬	೩,೯೨೯.೬	೨೩,೮೫೦.೬
	ಇ	೦.೯೫	೦.೭೧	೦.೮	೦.೮೫	೦.೮	೦.೮
	ಮೌ	೧,೧೫೭.೮	೧,೬೪೨	೮೪೫.೫	೧,೪೨೩.೯	೧,೧೭೮.೮	೬,೨೪೮
ಒಟ್ಟು ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳು							
ಬೆಳೆಗಳು	ವಿ	೧೪,೯೩೫	೨೫,೫೦೮	೮,೩೧೯	೧೪,೨೫೧	೨೦,೪೫೪	೮೩,೪೬೭
	ಉ	೧೩,೮೨೦	೨೧,೨೯೫	೪,೯೧೮	೧೨,೩೯೦	೧೬,೧೮೯	೬೮,೬೧೨
	ಇ	೦.೯೩	೦.೮೩	೦.೫೯	೦.೮೭	೦.೭೯	೦.೮೨
	ಮೌ	೩,೭೧೬	೧೧,೫೮೩	೪,೮೫೨	೭,೭೫೧	೯,೧೫೪	೩೭,೦೫೬
ಒಟ್ಟು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ಸ್ಯಗಳು							
ಮತ್ಸ್ಯಗಳು	ವಿ	೨೬.೫	—	೩	೩೩	—	೬೨.೫೦
	ಉ	೫೦.೨೫	—	೩	೫೨	—	೧೦೫.೨೫
	ಇ	೧.೯	—	೧	೧.೫೮	—	೧.೬೮
	ಮೌ	೧೧.೧೩	—	೨೫	೩೭	—	೭೩.೧೩
ಒಟ್ಟು ಔಷಧೀಯ ಗಿಡಗಳು							
ಗಿಡಗಳು	ವಿ	೩	೬೪	—	—	—	೬೭
	ಉ	೦.೭೫	೨೮.೩೫	—	—	—	೨೯.೧೦
	ಇ	೦.೨೫	೦.೪೪	—	—	—	೦.೪೩
	ಮೌ	೦.೨೨	೯.೬೨	—	—	—	೯.೮೪
ಒಟ್ಟು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು							
ಬೆಳೆಗಳು	ವಿ	೧೮,೨೪೨.೫	೩೦,೩೯೭	೧೦,೬೩೯	೧೭,೧೧೮	೨೧,೩೨೪	೯೭,೭೨೦.೫
	ಉ	೫೧,೯೧೫	೫೪,೫೮೪	೫೫,೩೪೪	೫೬,೭೦೨	೨೬,೩೮೩	೨,೪೪,೯೨೮
	ಇ	೨.೮೫	೧.೮೦	೫.೨೦	೩.೩೧	೧.೨೪	೨.೫೧
	ಮೌ	೪,೪೮೫	೧,೪೫,೭೭೮	೭,೩೬೯	೯,೫೮೮	೯,೫೬೭	೪೫,೫೭೮

ಮೂಲ : ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು.

ಮೀನುಗಾರಿಕೆ

ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರಾಜ್ಯವು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಭೂ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ತಾಮ್ರದ ಗಾಳದಿಂದ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಬಸವೇಶ್ವರ ಸಮಕಾಲೀನನಾದ ಗಾಳದ ಕಣ್ಣಪ್ಪನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಬೆಸ್ತರು, ಮೊಗವೀರರು, ಖಾರ್ವಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ವರ್ಗದವರು ರಾಜ್ಯದ ಪರಂಪರಾಗ ಮೀನುಗಾರರಾಗಿದ್ದರೆ. ಒಂದು ಕ್ರೀಡೆಯಾಗಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ರಾಜಮನೆತನಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು 'ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸ'ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ರಾಜನಾದ ಅದರ ಲೇಖಕ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಬಿಲ್ಲಿನ ದಾರಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತಹ ಮುರ್ವ ಎಂಬ ನಾರಿನಿಂದ ಬಲೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಮೀನಿನ ಗಾಳಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ. ಮೀನಿನ ಗಾಳದ ಕೋಲನ್ನು 'ಮಾಡ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮರದಿಂದಲೂ, ಬಿದಿರಿನಿಂದಲೂ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಡಾ. ಜಿ. ಆರ್. ಕುಪ್ಪಸ್ವಾಮಿಯವರು ರಾಘವಾಂಕನ 'ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಬಲೆಗಳಾದ ತಡಿಕೆ, ವಲೆ ಅಥವಾ ತಟ್ಟಿವಲೆ (ಬುಟ್ಟಿಯ ಬಲೆ), ಹಾಸುವಲೆ, ಬೀಸುವಲೆ, ಬಳ್ಳಿವಲೆ, ತೊಡಕುವಲೆ, ಕಣ್ಣಿವಲೆ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರದ ಬಲೆಗಳಾದ ಕೊಡತಿವಲೆ, ಕೋಡುವಲೆ, ತಳ್ಳಿವಲೆ, ಬಳ್ಳಿವಲೆ, ಮಾರಿಬಲೆ, ಜಾರುವಲೆ, ತೋರುವಲೆ, ತೊಟ್ಟಿವಲೆ, ಕಾಲುವಲೆ, ಸಿಡಿವಲೆ ಮತ್ತು ಗೊಟವಲೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಘವಾಂಕನು ಬೆಸ್ತರ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಗಾರ ಬೆಸ್ತ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಘವಾಂಕ ಮತ್ತು ಸೋಮೇಶ್ವರ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸಮುದ್ರ, ನದಿ, ಕೊಲ್ಲಿ, ಹೊಂಡ, ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ನದಿ ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಮೀನುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಘವಾಂಕನು ಕೆಮ್ಮೀನು, ಬಂಗಡೆ, ಹೆಮ್ಮುಲುಗು, ಮಲುಗು, ಜಲಬಲೆ ಅಥವಾ ಹಾರುವ ಮೀನು, ಕುರಿದಲಗು, ಮಳಲಿ, ಕಾಗೆಂಡೆ, ಬಿಳಿಚ, ಕುಳಿಚು, ಬೊಂಪು, ಇಳ್ಳಿಯಂಬು, ನಾಗಲು ಹಾಗೂ ಇನ್ನು ಇತರ ಜಾತಿಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡಬಹುದಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಖಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲ ಮೀನನ್ನು ಆಹಾರ ಮೂಲವಾಗಿಯೂ, ಸಸಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಗೊಬ್ಬರ ಮೂಲವಾಗಿಯೂ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ೨೭ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪೈಕಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಡಲ ತೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಕಿ.ಮೀ. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೪೨ ಕಿ.ಮೀ., ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೯೮ ಕಿ.ಮೀ. ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೬೦ ಕಿ.ಮೀ. ಕರಾವಳಿ ತೀರವಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ವಿಶಾಲ ಅರಬೀ ಸಮುದ್ರ ಜಲಸಾಗರದಲ್ಲಿ ೨೭,೦೦೦ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ವಿಸ್ತಾರದ ಖಂಡಾವರಣ ವಲಯ (Continental Shelf) ಮತ್ತು ೮೭,೦೦೦ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ವಿಸ್ತಾರದ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯ (Exclusive Economic Zone)ನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸಾಗರ ಸಂಬಂಧಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ನೈಋತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೋಣಿಗಳಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಯಾಂತ್ರಿಕ ದೋಣಿಗಳಾಗಲೀ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂಗಾರು ತಿಂಗಳುಗಳು ಸಮುದ್ರ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ತಕ್ಕ ಸಮಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ನದಿಗಳು ತುಂಬಿ ಹರಿದು ಬರುವ ಹೊಸ ನೀರು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಉಷ್ಣಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ತಂಪು ನೀರು ಹೆಚ್ಚು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆಷ್ಠಜನಕದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮುಂಗಾರಿನಿಂದಲೂ ಬಲವಾಗಿ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಅಲೆಗಳ ಒತ್ತಡದಿಂದ ತಂಪುನೀರು ಮತ್ತು ಬೆಚ್ಚಗಿನ ನೀರು ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿ ಅಂತಹ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಣೆಗೊಂಡು ಮೀನುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ತಂಡಗಳು ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಕರಾವಳಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಬೆನ್ನೆಲುಬು ಎನಿಸಿರುವ ಬಂಗುಡೆ (Mackerel) ಮತ್ತು ಭೂ ತಾಯಿ (Oil Sardine) ಮೀನುಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಬಂಗುಡೆಯ ಉತ್ಪನ್ನ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಕರಾವಳಿಗೆ ಬಂಗುಡೆ ತೀರ (Mackerel Coast) ಎಂತಲೂ ಹೆಸರಿದೆ. ಈ ಮೀನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ರತ್ನಗಿರಿಯಿಂದ ಕೇರಳದ ಕ್ವಿಲಾನ್‌ವರೆಗೂ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ

ಹೇರಳವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ತನ್ನ ದೇಹದ ಶೇ. ೬೩ ಭಾಗ ಮಾಂಸದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಬಂಗುಡೆಯು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಮೀನಿನಿಸಿದೆ. ದೇಶದ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬುಂಗುಡೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಅದನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮೀನು (National Fish) ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಸುಮಾರು ೫೦ ಜಾತಿಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಪೈಕಿ ಬುಂಗುಡೆ ಭೂತಾಯಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಡುವ ಇತರೆ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ಸ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೆಂದರೆ ಸಿಗಡಿ (Prawn), ಭೂತಾಯಿ ಜಾತಿಯ ಇತರೆ ಮೀನುಗಳು (Other Oil Sardines), ಕೊಲ್ಲತರು (Anchoviella), ಕಲ್ಲೂರ (Sciaenids), ಅಂಜಲ್ (Seer fish) ಬೊಂಡಾಸು (Cuttle fish) ಮುಂತಾದವು.

ಕಡಲಿನ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿ ಎಂದೇ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ 'ಸಿಗಡಿ' ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕರಾವಳಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಬೇಡಿಕೆಯಿದೆ. ಸಿಗಡಿಯ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕರಾವಳಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ತೀವ್ರತಮ ಸಿಗಡಿ ಸಾಕಣೆ ಪ್ರಯತ್ನಗೊಂಡಿತು. ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಾತಾವರಣದ ಮಲಿನತೆ ಹಾಗೂ ಜಲ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕೆಡುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಕಾರಣ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಸಮುದ್ರ ತೀರದಿಂದ ೫೦೦ ಮೀ. ದೂರದವರೆಗೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಆಧುನಿಕ ಸಿಗಡಿ ಕೃಷಿ ಕೊಳಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಪಿತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿರುವ ಅಪೀಲಿನ ಮೇರೆಗೆ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಒಪ್ಪಿದ್ದು, ಪರಿಸರ ಪ್ರಿಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಡಿ ಸಾಕಣೆ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೬ : ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಲ ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆ (ಪ್ರಮಾಣ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ಮೀನು ತಳಿಗಳ ಹೆಸರು	೨೦೦೦-೦೧		೨೦೦೧-೦೨		೨೦೦೨-೦೩	
		ಪ್ರಮಾಣ	ಮೌಲ್ಯ	ಪ್ರಮಾಣ	ಮೌಲ್ಯ	ಪ್ರಮಾಣ	ಮೌಲ್ಯ
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
೧.	Sharks	೧,೨೫೫	೭೧೬.೯೬	೭೯೨	೭೨೦.೩೦	೯೭೮	೭೫೨.೫೦
೨.	Rays and skates	೭೪೩	೩೦೨.೧೦	೪೩೭	೧೭೪.೯೨	೬೭೫	೨೯೦.೮೫
೩.	Oil sardines	೩,೬೫೮	೪೦೫.೧೧	೩,೫೦೭	೪೪೪.೨೮	೪,೮೪೧	೫೦೮.೧೦
೪.	ಭೂತಾಯಿ, ಬೈಗೆ White sardine	೪೫೫	೧೪೨.೮೦	೯೧	೨೨.೭೫	೧೬೭	೩೯.೦೫
೫.	ಬೊಳಂಜೀರ್ Other sardine	೯೮೦	೯೩.೧೦	೧,೨೧೯	೧೨೧.೯೦	೧,೨೬೬	೧೩೬.೬೦
೬.	ಇತರೆ ಭೂತಾಯಿ, ಎರಬೈ, ಸುವಾಡಿ Other clupeoidis	೬೬	೩.೩	೦	೦	೨೨	೨.೩೨
೭.	ಮಣಂಗು Mackerel	೨,೪೪೧	೪೧೪.೮೫	೨,೦೭೩	೪೭೯.೧೯	೨,೫೩೫	೬೨೨.೪೫
೮.	ಬಂಗುಡೆ Seer Fish	೭೨೦	೪೫೩.೩೦	೫೦೧	೩೪೨.೪೫	೧,೭೦೬	೧,೪೩೦.೬೦
೯.	ಅಂಜಲ್ Tuna	೨,೧೯೧	೨೫೮.೨೬	೬೮೯	೭೨.೭೬	೧,೦೦೩	೧೭೨.೦೫
೧೦.	ಕೇದಾರ Lactarises	೭೧೪	೮೧.೧೦	೪೯೮	೪೯.೩೦	೫೨೫	೧೨೮.೦೦
	ಅಡೆ, ಅಡವು						

ಮುಂದುವರಿದಿದೆ

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ

೨೦೩

೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
೧೦.	Lady Fish ಕಾಣೆ, ಕಂಡಿಕೆ	೩೫	೧೫.೧೦	೩೩	೧೪.೯	೭೫	೩೬.೦೦
೧೧.	Mullets ಮಾಲ	೩೨	೧೦೫೦	೨೬	೧೧.೬	೪೪	೨೦.೩೨
೧೨.	Charangids ಗೋಂಡ್ಲು, ಕೋಡಂಡೆ, ಬೋಂಕೆ, ಕಡ್ಡಾಯಿ	೧,೦೬೯	೧೦೬.೯೦	೯೩೪	೯೩.೪	೨,೫೭೨	೨೫೭.೨
೧೩.	Promfrets ಮಾಂಜಿ, ಬಿಳಿ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ಮಾಂಜಿ	೧,೭೧೯	೧,೪೧	೬.೦೦	೭೬೫	೫೭೯.೪೯	೧,೪೬೮ ೧೫.
೧೪.	Silver Bellie	೯೦೨	೫೪.೬೭	೧,೦೩೭	೯೫.೬೫	೯೧೦	೮೫.೬೬
೧೫.	Gerres ಪೈಯಿ, ಬೈಂಗೆ	೨೧	೭.೪೦	೧೯	೮.೩	೩೦	೧೩.೮೬
೧೬.	Sciaenids ಕಲ್ಲೂರು, ಕೊಡ್ಡಾಯಿ	೮೪೭	೯೨.೩೫	೧೧೩೫	೧೧೩.೫೦	೮೬೦	೮೬.೦೦
೧೭.	Ribbon Fish ಪಾಂಬೋಲ್	೬,೨೦೨	೨೮೪.೭೨	೩೦೮೪	೩೦೦.೯೨	೬೯೨೪	೬೬೧.೩೮
೧೮.	Flat Fish ಚಪ್ಪಟೆ, ಹಲಗೆ	೭೪	೭.೪೦	೦	೦	೧.೦೦	೦.೧೦
೧೯.	Anchoviella ಕೊಲ್ಲತರ	೩,೯೫೯	೩೮೭.೮೦	೧೮೩೩	೨೧೮.೮೦	೪೯೦೩	೬೦೨.೫೧
೨೦.	Cat Fish ತೇಡೆ, ನೇಡೆ	೧೯೪	೭೭.೬೦	೪೭	೧೮.೮೦	೧೦೮	೫೩.೭೦
೨೧.	Eels ಹಾವು, ಉಚ್ಚು	-	-	-	-	-	-
೨೨.	Soles ನಂಗು, ಎರುಮೆ	೩,೦೬೦	೨೩೯.೦೯	೧೪೦೩	೧೩೨.೧೪	೧೪೪೪	೧೯೭.೦೫
೨೩.	Jew fish	೧.೦೦	೦.೦೫	೦	೦	೧೪	೨.
೨೪.	Prawns ಸೀಗಡಿ, ಎಟ್ಟೆ	೨,೪೬೯	೧೯೦೭.೩	೨೬೭೭	೧೭೩೬.೦೫	೧೦೦೨೧	೬೬೭೮.೦೦
೨೫.	Crabs ಏಡಿ	೮೩೯	೧೪೯.೦೩	೫೭೩	೫೫.೭೫	೭೮೫	೧೬೯.೦೬
೨೬.	Shell fish ಚಿಪ್ಪು, ಮರುವಾಯಿ	೧೯	೧.೯೦	೦	೦	೫೩೦	೩೨೪.೩೫
೨೭.	Squids ಬೋಂಡಾನ್	೪,೬೦೪	೧೪೪೩.೩೧	೨೨೩೯	೮೧೩.೧೦	೨೩೫೩	೧೪೦೭.೧೦
೨೮.	Squilla ಪುಟ್ಟೆ ಮೀನು	೧,೫೩,೮೬	೩೩೮.೬೦	೯೩೯೦	೨೬೫.೬೯	೧೩೨೦೮	೨೭೦.೫೪
೨೯.	Miscellaneous	೨೫,೬೪೩	೧೬೦೯.೮೪	೧೨೯೨೦	೯೨೩.೦೦೦	೨೨೧೦೬	೧೭೮೮.೧೯
	ಒಟ್ಟು	೮೦,೨೯೮	೧೧೦೨೦.೪೪	೪೭೯೨೨	೭೮೧೨	೮೨೦೭೪	೧೭೮೫೧.೪೪

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೨ : ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಕೇಂದ್ರಗಳ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಉಲ್ಲಾಳ	ಮಂಗಳೂರು	ಕುಳಾಯಿ	
I. ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆ (ಪ್ರಮಾಣ-ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಮೌಲ್ಯ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)					
೧.	೧೯೯೯-೨೦೦೦	ಪ್ರಮಾಣ ಮೌಲ್ಯ	೭೪೪ ೨೦೮.೦೪	೬೪೫೧೯ ೯೯೫೧.೮	೧೮೭೧ ೨೯೩.೪೭
೨.	೨೦೦೦-೨೦೦೧	ಪ್ರಮಾಣ ಮೌಲ್ಯ	೨೮೮ ೧೩೨.೪	೭೯೪೩೩ ೧೦೭೧೫.೪೮	೫೭೭ ೧೭೨.೫೬
೩.	೨೦೦೧-೨೦೦೨	ಪ್ರಮಾಣ ಮೌಲ್ಯ	೧೪೯ ೪೯.೨	೪೭೨೦೩ ೭೪೯೯.೨೪	೫೬೦ ೨೫೯.೫
೪.	೨೦೦೨-೨೦೦೩	ಪ್ರಮಾಣ ಮೌಲ್ಯಮ	೦ ೦	೮೧೬೯೦ ೧೭೬೭೨.೨೪	೩೮೪ ೧೭೯.೨
II. ಯಾಂತ್ರಿಕತೆ ದೋಣಿಗಳು (೨೦೦೨-೨೦೦೩)					
೧.	ಪರ್ಸೆಸೀನ್ (Purse Seine)	೯	೬೭	೧೫	೯೧
೨.	ಟ್ರಾಲರ್ಸ್	೨೯೭	೫೨೩	೫೮	೮೭೬
೩.	ಗಿಲ್‌ನೆಟ್‌ಗಳು	೯೭	೧೯೫	೨೫೯	೫೫೧
III. ಯಾಂತ್ರಿಕತೆವಲ್ಲದ ದೋಣಿಗಳು (೨೦೦೨-೦೩)					
೧.	ಟ್ರಾಲರ್ಸ್	೩೩	೭೮	೫೦	೧೬೧
೨.	ಇತರೆ	೧೫೫	೩೦೨	೧೭೫	೬೩೨
೩.	ಒಟ್ಟು	೧೮೮	೩೮೦	೨೨೫	೭೯೩
VI. ಗೇರ್ (Gear) ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು					
೧.	ಡ್ರಾಗ್‌ನೆಟ್ (Dragnets)	೧೯೯	೨೬೭	೮೭	೪೭೩
೨.	ಗಿಲ್ ನೆಟ್ಸ್ (Gillnets)	೧೩೮	೩೪೫	೧೨೦	೬೦೩
೩.	ಟ್ರಾಲರ್‌ನೆಟ್ಸ್ (Trawl nets)	೨೯೭	೫೨೩	೪೦	೮೬೦
೪.	ಕ್ಯಾಸ್ಟ್‌ನೆಟ್ಸ್ (Castnets)	೪೦೦	೧೨೦೦	೧೪೫	೧೭೪೫
೫.	ಶೋರ್‌ಸೀನ್ಸ್ (Shoreseines)	೧೫	೩೬	೧೩	೬೪೭
೬.	ಪರ್ಸೆಸೀನ್ಸ್ (Purseseines)	೯	೬೭	೮	೮೪
೭.	ಇತರೆ	೪೦೦	೮೫೦	೨೦೦	೧೪೫೦
೮.	ಡಿಸ್ಕೋ ನೆಟ್ಸ್	೨೦	೫೦	೨೦	೯೦
೯.	ಒಟ್ಟು	೧೩೯೮	೩೩೩೮	೬೩೩	೫೩೬೯

ಮೂಲ: ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು.

ಕಡಲ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದರೆ ಕಡಲ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಬಲೆಯಾದ 'ರಂಪಣಿ' ಎನ್ನುವ ಬಲೆಯಿಂದ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು. ರಂಪಣಿ ಬಲೆಯು ಭಾರಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಬಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ವಿವಿಧ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಂಗುಡೆ, ಬೈಗೆ ಮೊದಲಾದ ತೆಪ್ಪದ (Shoal) ಮೀನುಗಳನ್ನು ಈ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಂಪಣಿ ಬಲೆಗಳು ಕರಾವಳಿಯ ಸಾವಿರಾರು ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ಆಶ್ರಯದಾಯಕವಾಗಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಜನ ಮೀನುಗಾರರು ಸಹಕಾರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೆಪ್ಪದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪರ್ಸ್‌ಸೀನ್ ದೋಣಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ರಂಪಣಿ ಬಲೆಗಳ ಮಹತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ರಂಪಣಿ ಮಾದರಿಯ ಚಿಕ್ಕ ಬಲೆಯೊಂದನ್ನು ಕೈರಂಪಣಿ ಅಥವಾ 'ಪಯೋಧ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವ ದೋಣಿಯೊಡನೆ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಜನರು ಬೇಕಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೈರಂಪಣಿಯನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮುಂಗಾರು ಮಾಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ರಂಪಣಿಯ ಪ್ರಯೋಗ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ನಿಷೇಧವಿದೆಯಾದರೂ ನಾಡ ದೋಣಿಗಳು ಈ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೀನುಗಾರರು ಔಟ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಇಂಜಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ದೋಣಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಮೇಲೆ ವೈತರಿಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಬಡ ಮೀನುಗಾರರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉನ್ನತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಈ ಕೈರಂಪಣಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ತೀರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಗೂ ಅತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ದೋಣಿ ಎಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ಮೀಟರ್‌ನಿಂದ ಸುಮಾರು ೧೧ ಮೀಟರ್‌ವರೆಗಿನ ಮರದ ಕಾಂಡದಿಂದ ಮಾಡಿದ ದೋಣಿಗಳು ಒಂದೊಂದು ದೋಣಿಯು ಒಂದೊಂದೇ ಮರದ ಮೋಪನ್ನು ಕೊರೆದು ತಯಾರಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ದೋಣಿಗಳಿಗೆ ತೋಡು ದೋಣಿ (Dug-out)ಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಈ ದೋಣಿಗಳು ಹುಟ್ಟು ಅಥವಾ ಹಾಯಿಯಿಂದ ಚಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ನಾಡ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಯಾಂತ್ರೀಕೃತಗೊಳಿಸುವ ಯೋಜನೆಯು ೧೯೮೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ಕಡಲ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ವೈಶಾಲ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಲಾದ ಪರ್ಸ್‌ಸೀನ್ ದೋಣಿಗಳು ಬಹುಬೇಗ ಬಂಗುಡೆ ಮತ್ತು ಭೂತಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿ ದೋಣಿಗಳಾಗಿ ಸ್ವೀಕೃತಗೊಂಡವು. ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರತಿ ಪರ್ಸ್‌ಸೀನ್ ದೋಣಿಯ ಬೆಲೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸುಮಾರು ೨೦ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕ್ಷುಮಣ ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರರು ಅವುಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭ ಗಳಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದ ಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣವೂ (ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಂಗುಡೆ, ಭೂ ತಾಯಿ, ಶೇಡೆ, ಕೊಲ್ಲತರು ಮೀನುಗಳು) ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಪ್ರತಿ ಪರ್ಸ್‌ಸೀನ್ ದೋಣಿಯ ಬಲೆಯ ಉದ್ದ ಸುಮಾರು ೫೦೦ ರಿಂದ ೮೦೦ ಮೀ ಮತ್ತು ಅದರ ಆಳ ಸುಮಾರು ೫೦ ರಿಂದ ೭೦ ಮೀ. ಇರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲ ಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಪರ್ಸ್‌ಸೀನ್ ದೋಣಿಯು ೩ ರಿಂದ ೭ ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ಮೀನನ್ನು ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ.

ಟ್ರಾಲ್‌ಗಳು, ಪರ್ಸ್‌ಸೀನ್ ದೋಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಯಂತ್ರಕಾಲಕ ಗಿಲ್‌ನೆಟ್ ದೋಣಿಗಳು ಮತ್ತಿತರ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ದೋಣಿಗಳ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಮಳೆಗಾಲದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ (ಜೂನ್ ೧ ರಿಂದ ಆಗಸ್ಟ್ ೩೧ರ ವರೆಗೆ) ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷೇಧವಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಮೀನುಗಾರರು ಚಾಚೂತಪ್ಪದೇ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾರಿಯ ಮೀನುಗಳು ಮರಿ ಮಾಡುವ ಋತುಕಾಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗರ್ಭ ಧರಿಸಿದ ಮೀನುಗಳು ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ತಮ್ಮ ಸಂತಾನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಟ್ರಾಲ್ ದೋಣಿಗಳು ಏಕ ದಿನ ಟ್ರಾಲ್ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ದೋಣಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸಿ, ಹಿಡಿದ ಸಿಗಡಿಯನ್ನು ಅದೇ ತಂಗುದಾಣಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ

ಸಿಗಡಿಯ ಲಭ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಡಿಸೆಲ್ ಖರ್ಚು ಪೂರೈಸದೇ ನಷ್ಟದ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ನಷ್ಟವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಹು ದಿನ ಟ್ರಾಲ್ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ೨-೪ ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಬಹುದಿನ ಟ್ರಾಲ್ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ದೋಣಿಗಳು ದೂರ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲದ ಪರ್‌ಸಿಸೀನ್ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಇಂತಹ ಟ್ರಾಲ್ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ದೋಣಿಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ/ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಳನಾಡು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಆದ್ಯಂತೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿರುವ ೧೦೮ ಸಣ್ಣ ಕೆರೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಜಲ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೨೪.೨೪ ಹೆ. ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಮೀನುಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆಯು ಕೃತಕವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಕಾಟ್ಲಾ, ರೋಹು, ಮೃಗಾಲ್, ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೆಂಡೆ, ಬೆಳ್ಳಿಗಂಡೆ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲುಗಂಡೆ ಮುಂತಾದ ಮೀನುಮರಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಆಸಕ್ತ ಮೀನು ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಹಂಚುತ್ತದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಳನಾಡು ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆ ವಿವರಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

ವರ್ಷ	ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ
೧೯೯೯-೦೦	೧,೧೫೫.೧೮
೨೦೦೦-೦೧	೧,೧೧೨.೨೮
೨೦೦೧-೦೨	೧,೧೪೫.೨೮
೨೦೦೨-೦೩	೧,೦೮೬.೨೭
೨೦೦೩-೦೪	೧,೦೧೩.೦೦

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೮೬೨ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ೬೨ ಮಂಜು ಗಡ್ಡೆ ಘಟಕಗಳು, ೨೬೫ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ೧೧ ಶೈತ್ಯಾಗಾರಗಳು, ೨೫ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಐದು ಶಿಥಿಲೀಕರಣ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ೨೪೦ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೂರು ಶೈತ್ಯೀಕರಿಸುವ ಸಂಗ್ರಹಾಗಾರಗಳಿವೆ. ೭೧ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ೧೦ ಫಿಶ್ ಮೀಲ್ ಘಟಕಗಳಿವೆ.

ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆ

ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ ತಗುಲದಂತೆ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ನೀಡಿ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು, ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡಿನ ಗಿಡ್ಡ ತಳಿಯ ಬದಲು ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲು ಕೊಡುವ ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯ ಮಿಶ್ರ ತಳಿಯ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಉತ್ತಮ ತಳಿಯ ವೀರ್ಯ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಪ್ರತೀ ಹೈನುಪ್ರಾಣಿಯಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಾಲಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಸಿರು ಮೇವು ಬೆಳೆಸಲು ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು, ಮಿಶ್ರ ತಳಿ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಗಿರಿರಾಜ ಕೋಳಿ ಸರಬರಾಜು, ಪ್ರತೀ ಕೋಳಿಯ ಮೊಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ವಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ಕೊಟ್ಟು ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಜಾನುವಾರು ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ದನಕರುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ವ್ಯವಸಾಯದ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ವ್ಯವಸಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವುದರ ಅನುಕೂಲವೆಂದರೆ ವ್ಯವಸಾಯದ ಉಪ ಉತ್ಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ವಿವರ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ ವರ್ಷ	ದನಗಳು	ಎಮ್ಮೆಗಳು	ಮೇಕೆಗಳು	ಹಂದಿಗಳು	ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರುಗಳು
೧೯೫೦	೪,೭೨,೮೭೨	೨,೩೭,೨೯೫	೧೯,೪೭೯	೧೬,೧೧೨	೭,೪೯,೮೫೮
೧೯೫೬	೫,೧೨,೬೧೧	೨,೩೦,೮೪೦	೧೮,೮೩೧	೧೨,೮೨೬	೭,೭೫,೯೦೮
೧೯೬೧	೫,೫೦,೮೬೨	೨,೨೪,೦೨೨	೧೮,೫೮೧	೧೫,೨೫೧	೮,೦೮,೮೧೬
೧೯೬೬	೫,೭೦,೮೮೪	೨,೦೫,೦೯೨	೨೨,೫೩೭	೧೭,೩೭೭	೮,೧೬,೩೯೦
೧೯೭೨	೬,೧೯,೫೫೮	೨,೦೨,೭೮೬	೨೩,೨೨೭	೧೪,೩೭೨	೮,೬೦,೧೩೩
೧೯೭೭	೬,೧೨,೯೭೯	೨,೦೭,೨೦೬	೨೨,೮೫೦	೧೫,೩೨೪	೮,೫೯,೩೫೯
೧೯೮೩	೬,೫೫,೮೭೪	೨,೦೯,೨೦೩	೨೯,೬೨೮	೧೫,೯೯೭	೧೦,೩೫,೧೦೨
೧೯೯೦	೬,೬೬,೦೫೬	೧,೮೩,೨೩೮	೧೮,೬೨೫	೨೦,೦೨೭	೧೦,೫೯,೯೮೮

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಟ್ಟು ಕುಕ್ಕುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೀಗಿದೆ (ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ ವರ್ಷವನ್ನು ನೀಡಿದೆ): ೨೫೮,೨೦೧ (೧೯೫೧); ೮೯೯,೦೭೨ (೧೯೫೬); ೧೦,೨೭೦,೬೭೭ (೧೯೬೧); ೯,೫೫,೭೦೬ (೧೯೬೬); ೧೧,೭೨,೨೨೨ (೧೯೭೨); ೧೦,೮೧,೬೮೦ (೧೯೭೭); ೧೩,೫೫,೨೯೮ (೧೯೮೩), ೧೭,೦೦,೮೩೩ (೧೯೯೦).

೧೯೯೭ ರ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೬೨೫ ಲಕ್ಷ ಜಾನುವಾರುಗಳಲ್ಲಿ ೬೩೮೮೨ ಮಿಶ್ರ ತಳಿ ಜಾನುವಾರುಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೨.೯೨ ಲಕ್ಷ ದೇಶಿ ದನ, ಎತ್ತುಗಳು, ೫೭೨೦೯ ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳು, ೨೭೮ ಹಂದಿಗಳು, ೨೨೫೮೪ ಆಡುಗಳು, ೧೮,೪೩೦ ಹಂದಿಗಳು, ೧,೭೦,೫೩೭ ನಾಯಿಗಳು, ೩೭೬ ಕುದುರೆ, ೨೨೩ ಇತರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ೭೨೪ ಮೊಲಗಳು, ೧೦.೭೬ ಲಕ್ಷ ಕೋಳಿಗಳು, ೧,೭೦೮ ಟರ್ಕಿ ಮತ್ತು ಬಾತುಕೋಳಿಗಳು ಇದ್ದವು. ೨೦೦೩ರ ಜಾನುವಾರು ಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೫.೯೯ ಲಕ್ಷ ಜಾನುವಾರುಗಳಲ್ಲಿ ೧,೦೯,೦೪೭ ಮಿಶ್ರತಳಿ ಜಾನುವಾರುಗಳಿವೆ. ೨.೩೧ ಲಕ್ಷ ದೇಶಿ ದನ, ಎತ್ತುಗಳು, ೨೬೦೬೨ ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳು, ೪೨೦ ಹಂದಿಗಳು, ೧೬೬೭೧ ಮೇಕೆ (ಆಡು)ಗಳು, ೪,೩೭೮ ಹಂದಿಗಳು, ೨,೦೭೨೫೧ ನಾಯಿಗಳು, ಮೂರು ಕುದುರೆ, ೭೯೦೮ ಇತರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ೫೭೬ ಮೊಲಗಳು, ೮.೬೯ ಲಕ್ಷ ಕೋಳಿಗಳು ಮತ್ತು ೧,೭೦೮ ಟರ್ಕಿ ಮತ್ತು ಬಾತುಕೋಳಿಗಳಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೮ : ಜಾನುವಾರುಗಳು (೨೦೦೩ರ ಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಬಂಟ್ವಾಳ	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಮಂಗಳೂರು	ಮತ್ತೂರು	ಸುಳ್ಯ	ಒಟ್ಟು
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
೧.	ದನಕರುಗಳು						
	ಸ್ಥಳೀಯ	೪೩,೭೯೯	೬೩,೧೨೧	೪೪,೮೫೭	೪೫,೯೭೫	೩೨,೭೪೩	೨,೩೦,೪೫೫
	ವಿದೇಶಿ ತಳಿ	೧೩	೧೧೧	೪	೧೮	-	೧೪೬
	ಮಿಶ್ರ ತಳಿ	೨೧,೮೮೬	೨೧,೮೩೭	೧೯,೯೮೫	೩೦,೯೨೩	೧೪,೪೧೬	೧,೦೯,೦೪೭
	ಒಟ್ಟು	೬೫,೬೯೮	೮೫,೦೬೯	೬೪,೮೪೬	೭೬,೯೧೬	೪೭,೧೫೯	೩,೩೯,೬೩೮
೨.	ಎಮ್ಮೆಗಳು	೬,೦೫೦	೯,೧೦೨	೭,೩೫೫	೨,೩೪೮	೧,೨೦೭	೨೬,೦೬೨
೩.	ಹಂದಿಗಳು						
	ಸ್ಥಳೀಯ	೭೫	೧೩	೩೨೬	-	-	೪೧೪
	ವಿದೇಶಿ ತಳಿ	-	-	೩	-	-	೩
	ಮಿಶ್ರ ತಳಿ	-	-	೩	-	-	೩
	ಒಟ್ಟು	೭೫	೧೩	೩೩೨	-	-	೪೨೦

೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
೪.	ಮೇಕೆಗಳು	೩,೦೨೬	೨,೫೮೦	೩,೮೧೦	೫,೮೬೪	೧,೩೯೧	೧೬,೬೭೧
೫.	ಹಂದಿಗಳು						
	ಸ್ಥಳೀಯ	೭೦೭	೫೧೭	೧,೦೭೬	೧,೩೫೭	೨,೭೨೯	೬,೩೮೬
	ವಿದೇಶಿ ತಳಿ	೧೪	೪೦	೫೨	೧೩೪	೬	೨೪೬
	ಮಿಶ್ರ ತಳಿ	೩೬೭	೪೬	೮೬೯	೩೪೨	೧೨೨	೧,೭೪೬
	ಒಟ್ಟು	೧,೦೮೮	೬೦೩	೧,೯೯೭	೧,೮೩೩	೨,೮೫೭	೮,೩೭೮
೬.	ಮೊಲಗಳು	೧೯೭	೧೩೮	೧೬೯	೫೧	೨೧	೫೭೬
೭.	ನಾಯಿಗಳು	೩೮,೪೧೧	೪೧,೮೬೯	೫೮,೦೯೮	೪೧,೧೪೪	೨೭,೭೨೯	೨,೦೭,೨೫೧
೮.	ಇತರೆ	-	೧	೨	-	-	೩
೯.	ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರು	೧,೧೪,೪೯೫	೧,೩೯,೩೭೫	೧,೩೬,೬೦೯	೧,೨೮,೧೫೬	೮೦,೩೬೪	೫,೯೮,೯೯೯
೧೦.	ಒಟ್ಟು ಕುಕ್ಕುಟಗಳು	೧,೯೨,೩೯೯	೧,೭೬,೦೪೦	೧,೯೮,೩೩೯	೧,೮೫,೧೭೮	೧,೧೬,೪೮೪	೮,೬೮,೪೪೦

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೧೯ : ತಾಲೂಕುವಾರು ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿವರಗಳು ೨೦೦೩-೦೪

ಕ್ರ.ಸಂ	ವಿವರ	ಬಂಟ್ವಾಳ	ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ	ಮಂಗಳೂರು	ಮತ್ತೂರು	ಸುಳ್ಯ	ಒಟ್ಟು
೧.	ಪಶು ವೈದ್ಯ ಶಾಲೆಗಳು						
	ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು	೨	೨	೩	೧	೨	೧೦
೨.	ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು	೭	೨	೧೧	೫	೩	೨೮
೩.	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶು ವೈದ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು	೧೧	೧೨	೧೩	೧೦	೭	೫೩
೪.	ಸಂಚಾರಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು	೧	೧	೧	೧	೧	೫
೫.	ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು	-	-	೧	-	-	೧
೬.	ಒಟ್ಟು	೨೧	೧೭	೨೯	೧೭	೧೩	೯೭
೭.	ಹಿಡಿದ ಮೀನುಗಳು						
೮.	ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್	-	-	೯೫,೨೨೭	-	-	೯೫,೨೨೭
೯.	ಮಂಜುಗಡ್ಡೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು						
	i. ಸಂಖ್ಯೆ	-	-	೫೧	-	-	೫೧
	ii. ಸಾಮರ್ಥ್ಯ	-	-	೬೮೩	-	-	೬೮೩
೧೦.	ಶೀತಲಿಕರಣ						
	i. ಸಂಖ್ಯೆ	-	-	೧೧	-	-	೧೧
	ii. ಸಾಮರ್ಥ್ಯ	-	-	೩೬೫	-	-	೩೬೫

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೩-೦೪ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೧೦ ಪಶುವೈದ್ಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ೨೮ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು, ೫೩ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯೋಜನೆ, ಆರು ಪ್ರಧಾನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯೋಜನೆಯ ಉಪಕೇಂದ್ರಗಳು, ಒಂದು ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರ ಐದು ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣಾ ಉಪಕೇಂದ್ರಗಳು, ಐದು ಸಂಚಾರಿ ಜಾನುವಾರು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು, ಒಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕಾ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಒಂದು ದೊಡ್ಡದೋಗ ನಿವಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೧೧೧ ಪಶುವೈದ್ಯ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿ, ಕಳಂಜ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮೇವು ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೪.೨೦ : ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

ವಿವರ	೧೯೭೦-೭೧	೧೯೮೦-೮೧	೧೯೯೦-೯೧	೧೯೯೫-೯೬	೨೦೦೦-೦೧
೧	೨	೩	೪	೫	೬
೧. ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರದೇಶ					
ಅ) ಅರಣ್ಯ	೨೯.೦೦	೨೭.೬೨	೨೭.೧೫	೨೭.೨೩	೨೬.೯೩
ಆ) ವ್ಯವಸಾಯೇತರ	೮.೭೪	೯.೯೮	೧೦.೨೭	೧೦.೯೭	೧೧.೯೬
ಇ) ಬಂಜರು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಭೂಮಿ	೮.೧೭	೮.೭೧	೮.೬೫	೮.೫೩	೧೨.೩೮
ಈ) ಖಾಯಂ ಗೋಮಾಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಭೂಮಿ	೪.೦೨	೩.೯೭	೩.೮೧	೩.೭೭	೪.೦೫
ಉ) ವಿವಿಧ ವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ತೋಪುಗಳಿರುವ ಭೂಮಿ	೧೧.೬೮	೧೧.೧೫	೧೦.೮೫	೧೦.೬೬	೬.೯೦
ಊ) ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಂಜರು ಭೂಮಿ	೯.೫೦	೯.೮೧	೮.೪೬	೮.೯೬	೭.೧೩
ಋ) ಇತರ ಬೀಳು ಭೂಮಿ	೨.೩೪	೩.೦೨	೨.೫೩	೧.೯೩	೧.೧೧
ಋ) ಚಾಲ್ತಿ ಬೀಳು ಭೂಮಿ	೪.೨೦	೨.೬೭	೨.೦೦	೧.೬೪	೧.೫೩
ಎ) ನಿವೃತ್ತ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶ	೨೨.೩೩	೨೩.೦೫	೨೬.೨೭	೨೬.೩೧	೨೮.೦೨
೨. ಬೆಳೆ ಸಾಂದ್ರತೆ	೧೪೪.೫೧	೧೩೬.೬೨	೧೩೬.೪೫	೧೩೬.೬೦	೧೨೦.೫೮
೩. ನಿವೃತ್ತ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.	೪೪.೫೧	೩೬.೬೨	೩೬.೪೫	೩೬.೬೦	೨೦.೫೮
೪. ನಿವೃತ್ತ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತ ನೀರಾವರಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.	೩೬.೫೦	೩೭.೦೦	೪೩.೧೦	೪೩.೦೨	೫೩.೦೦
೫. ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶ ಶೇ.	೩೧.೬೦	೩೩.೬೫	೩೪.೫೫	೩೪.೯೪	೪೫.೯೮
೬. ನಿವೃತ್ತ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.					
ಅ) ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ	೦	೦	೦	೦	೦
ಆ) ಕೆರೆಗಳಿಂದ	೧೩.೦೦	೮.೩೭	೩.೭೬	೩.೮೫	೧.೬೭
ಇ) ಬಾವಿಗಳಿಂದ	೨೨.೦೦	೨೬.೦೦	೩೩.೦೦	೩೮.೯೮	೪೦.೯೩
ಈ) ಇತರೆ ಮೂಲಗಳಿಂದ	೬೦.೦೦	೬೬.೦೦	೬೩.೦೦	೫೭.೧೭	೫೭.೪೦

೧	೨	೩	೪	೫	೬
೨. ಒಟ್ಟು ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ					
ಅ) ಭತ್ತ	೬೭.೦೦	೫೫.೮೪	೫೦.೯೯	೪೯.೨೭	೩೯.೦೭
ಆ) ರಾಗಿ	೦.೨೦	೦.೧೧	೦	೦	೦
ಇ) ಜೋಳ	೦	೦	೦	೦	೦
ಈ) ಒಟ್ಟು ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	೬೭.೨೦	೫೫.೯೫	೫೧.೦೦	೪೯.೨೭	೩೯.೦೭
ಉ) ಒಟ್ಟು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	೪.೦೬	೪.೬೮	೬.೫೭	೬.೩೮	೨.೩೦
ಊ) ಕಬ್ಬು	೦.೫೯	೦.೪೫	೦.೧೮	೦.೮೫	೦.೨೧
ಋ) ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳು	೦.೩೮	೪.೩೬	೦.೨೯	೦.೬೪	೦.೨೭
ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಕಿ.ಗ್ರಾಂಗಳಲ್ಲಿ)					
ಅ) ಭತ್ತ	೧೪೨೪	೧೮೨೦	೧೯೨೩	೧೯೮೨	೨೧೪೩
ಆ) ಜೋಳ	೦	೦	೦	೦	೦
ಇ) ರಾಗಿ	೦	೦	೦	೦	೦
ಈ) ತೋಗರಿ	೦	೦	೦	೦	೦
ಉ) ಕಬ್ಬು (ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಟನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	೮೯	೧೦೬	೮೬	೯೭	೧೦೮
ಊ) ನೆಲಗಡಲೆ	೦೫೪	೧೦೨೮	೧೩೩೬	೧೭೧೦	೦
ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಹಾರಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ					
ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶೇ.	೪.೨೯	೪.೧೫	೪.೫೪	೩.೨೨	೧.೧೮
೧೦) ತಲಾವಾರು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಾಗುವಳಿಗೆ					
ಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿ (ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ)	೦.೧೧	೦.೧೦	೦.೧೨	೦.೧೧	೦.೦೯

ಮೂಲ : ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಕಂಕನಾಡಿ, ಮಂಗಳೂರು

ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಂಕನಾಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವು ಆಗಿನ ಮದ್ರಾಸ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖಾವತಿಯಿಂದ ಭತ್ತದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಎಂಬ ನಾಮಾಂಕಿತದೊಂದಿಗೆ ೧೯೪೫ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯಾದಾಗ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ವತಿಯಿಂದ ಈ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಭತ್ತದ ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಇತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು, ಕೀಟ ಹಾಗೂ ರೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಘಟಕ ಪ್ರಾರಂಭದ ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಾವರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಭಾಗದ ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಈ ಮಂಗಳೂರು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯವಾದ ಭತ್ತ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳಾದ ಉದ್ದು, ಹೆಸರು, ಅಲಸಂದೆ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಾದ ನೆಲಗಡಲೆ ಹಾಗೂ ಎಳ್ಳು ಬೆಳೆಗಳ ಪರೀಕ್ಷಣಾ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕೇಂದ್ರದ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೧೬.೮೩ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಷ್ಟಿದ್ದು, ೫.೭೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳ: ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವು ಮಂಗಳೂರಿನ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಹಾಗೂ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಐದು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಕಾರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಎಂಟು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ಕಾಲೇಜು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ನಂ. ೧೭ಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೂಟರ್ ಪೇಟೆ ಇದ್ದು, ಈಗಲೂ ಸಹ ಇದನ್ನು ಸೂಟರ್ ಪೇಟೆ ಫಾರಂ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ೩೦ಮೀ. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದು, ೧೩° ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ೭೫° ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಹವಾಮಾನ: ಈ ಕೇಂದ್ರವು ಕರಾವಳಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಧ್ರತೆ (Relative humidity) ಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ಮಳೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ವರೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆಯು ೩,೫೦೦ ಮಿ.ಮೀ. ಇದ್ದು, ಇಲ್ಲಿನ ಉಷ್ಣಾಂಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಏರುಪೇರು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಡಿಮೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ ೧೯° ಜನವರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಷ್ಣಾಂಶ ೩೬° ಸೆ. ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಧ್ರತೆಯು ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇ. ೫೩ ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಧ್ರತೆ ಶೇ. ೯೫ ರಷ್ಟು ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಕನಿಷ್ಠ ಆವಿಯಾಗುವಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ೧.೬ ಮಿ.ಮೀ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಗರಿಷ್ಠ ೧೫.೩ ಮಿ. ಮೀ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನಾಂಶ ಮಳೆಯಾಶ್ರಯದಿಂದಲೇ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಋತುಮಾನವು (ಪಸೆ) ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ಹಾಗೂ ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವೆನಿಸಿದೆ.

ಮಣ್ಣು: ಈ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಕರಾವಳಿ ಮೆಕ್ಕಲು ಮತ್ತು ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಣ್ಣು. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರುವ ಸುಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮೆಗ್ನೀಷಿಯಂ ಲವಣಗಳು ಬಸಿದು ಹೋಗಿ ಮಣ್ಣು ಹುಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ ಅಧಿಕಗೊಂಡು ಬೆಳೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಣ್ಣಿನ ರಸಸಾರ ೪.೫ ರಿಂದ ೫.೯ ರಷ್ಟಿದ್ದು ಹುಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಲವಣಾಂಶವಿದ್ದು, ದೊರೆಯತಕ್ಕಂತ ಸಾವಯವ ಇಂಗಾಲ ಮತ್ತು ರಂಜಕ ಮಧ್ಯಮದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಇದ್ದು, ಪೊಷ್ಯಾಶ್ ಅಂಶ ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳಾದ ಸತುವಿನ ಲಭ್ಯತೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಮಧ್ಯಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ ಹಾಗೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು:

೧. ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುವಂತಹ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
೨. ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕೀಟ ಹಾಗೂ ರೋಗಗಳು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಣೆ ಮತ್ತು ಬಿಂಕಿರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಇರುವ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
೩. ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಉದ್ದು, ಹೆಸರು, ಅಲಸಂದೆ ಹಾಗೂ ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಾದ ನೆಲಗಡಲೆ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳು ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದು.
೪. ಭತ್ತದ ನಂತರ ಬೆಳೆಯುವ ಶುಂಠಿ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಡ್ಡೆ ಕೊಳೆಯುವ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ತಳಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸೂಕ್ತ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು.
೫. ದಂಡಾಣು ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಟೋಮಾಟೋ ತಳಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು.
೬. ಕರಾವಳಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಲಹೆ ಮಾಡುವುದು.
೭. ಭತ್ತದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು.
೮. ಭತ್ತವನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು.

೯. ನೆಲಗಡಲೆ ಬೆಳೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು.
೧೦. ಉತ್ತಮ ಹಾಗೂ 'ಮೂಲಬೀಜಗಳ' (Breeders seed) ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಪರ ರೈತರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು.
೧೧. ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು
೧೨. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದು.

ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು: ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವಂತಹ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತವಾದ ಭತ್ತ, ನೆಲಗಡಲೆ ಬೆಳೆಗಳ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣೆ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನೂ ಕೂಡ ಹೊಂದಿದೆ. ಹವಾಮಾನ ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮಳೆ ಮಾಪನ, ಉಷ್ಣತಾ ಮಾಪನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನಾ ಫಲಿತಾಂಶದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು: ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣ ಬೇಸಾಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಣ್ಣು ವಿಜ್ಞಾನ, ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ರೋಗಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ : ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಭತ್ತದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವಂತಹ ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೧೯೫೦ರ ಮೊದಲು ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಏಳು ಉತ್ತಮವಾದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ	ತಳಿಯ ಹೆಸರು	ಕಲ್ಟರ್ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸ್ಥಳೀಯ ಹೆಸರು	ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ವರ್ಷ	ಕಾಳಿನ ಬಣ್ಣ	ಸೂಕ್ತ ಕಾಲ
೧.	ಎಂ.ಜಿ.ಎಲ್-೧	-	ಗೊಡ್ಡು ಬಳ್ಳೇರಿ	೧೯೫೦	ಬಿಳಿ	ಎಣೆಲು
೨.	ಎಂ.ಜಿ.ಎಲ್-೨	೧೩೬೭	ಕಚೆಕಯಮೆ	೧೯೫೨	ಕೆಂಪು	ಎಣೆಲು
೩.	ಎಂ.ಜಿ.ಎಲ್-೩	೧೮೨೮	ಹುಲ್ಲುಗ	೧೯೫೪	ಕೆಂಪು	ಎಣೆಲು
೪.	ಎಂ.ಜಿ.ಎಲ್-೪	೧೯೫೮	ಕಣ್ಣ	೧೯೫೪	ಬಿಳಿ	ಎಣೆಲು
೫.	ಎಂ.ಜಿ.ಎಲ್-೫	೨೧೫೯	ಮಸ್ಕತ್ತಿ	೧೯೫೪	ಬಿಳಿ	ಎಣೆಲು
೬.	ಎಂ.ಜಿ.ಎಲ್-೬	೨೪೮೨	ಅತಿಕ್ರಿಯ	೧೯೫೫	ಕೆಂಪು	ಸುಗ್ಗಿ
೭.	ಎಂ.ಜಿ.ಎಲ್-೭	ಆಯ್ಕೆ	-	೧೯೫೫	ಬಿಳಿ	ಸುಗ್ಗಿ

ಆಧಾರ : ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಕಂಕನಾಡಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿ ೧೯೫೫-೧೯೫೦

ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ತಳಿಗಳನ್ನು ೧೯೬೦ರ ನಂತರ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಹಲವಾರು ತಳಿಗಳು ಎಂ. ಜಿ. ಎಲ್., ತಳಿಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವೆಂದರೆ, ಎಂ.ಟಿ.ಯು-೨ ಮತ್ತು ಎಂ.ಟಿ.ಯು ೨೦ ಎಂಬ ತಳಿಗಳನ್ನು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾರುತೇರುವಿನಿಂದ; ಕೇರಳದ-ಪಟ್ಟಾಂಬಿಯಿಂದ ಪಿ.ಟಿ.ಬಿ.-೯ (ತೆವಳಕಣ್ಣ) ಮತ್ತು ಪಿ.ಟಿ.ಐ.-೧೦ ತಳಿಗಳನ್ನು ಎಣೆಲು ಬೆಳೆಗೂ ಹಾಗೂ ಪಿ.ಟಿ.ಬಿ.-೨೦ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸುಗ್ಗಿ ಬೆಳೆಗೂ ಮತ್ತು ಕೊಯಮತ್ತೂರಿನಿಂದ ಸಿ.ಬಿ-೧೪ ಮತ್ತು ಸಿ.ಬಿ-೨೫ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸುಗ್ಗಿ ಬೆಳೆಗೂ ಮತ್ತು ಸಿ.ಬಿ-೨೯ ಬೇಸಿಗೆ ಬೆಳೆಗೂ ಸೂಕ್ತವಾದವು ಎಂದು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಒಂದು ದಶಕದ ನಂತರ (೧೯೭೦) ಹೊಸದಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸಿ, ಐ.ಆರ್-೮ ಮತ್ತು ಜಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸುಗ್ಗಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಕೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ತಳಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ತಳಿಗಳು ಅಧಿಕ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರದ ಬಳಕೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿವೆ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸುಸಂಘಟಿತ ಅಕ್ಕಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಎಪ್ಪತ್ತು ಮತ್ತು ಎಂಭತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಹಲವಾರು ತಳಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ	ತಳಿಯ ಹೆಸರು	ವಂಶ	ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ವರ್ಷ	ಕಾಳಿನ ಬಣ್ಣ	ಸೂಕ್ತ ಕಾಲ
೧.	ಕೆಂಪು ಅನ್ನಪೂರ್ಣ	ಪಿಟಿಐ ೧೦/ಟಿ.ಎನ್-೧	೧೯೭೭	ಕೆಂಪು	ಸುಗ್ಗಿ
೨.	ಜಿ. ಎಂ. ಆರ್-೧೭	ಐ.ಆರ್.೮/ಡಬ್ಲಿಯು-೧೨೬೩	೧೯೭೬	ಬಿಳಿ	ಎಣೆಲು/ಬೆಟ್ಟು
೩.	ಶಕ್ತಿ	ಸಿ.ಆರ್-೫೫-೧೩/ಐ.ಆರ್-೮	೧೯೭೮	ಬಿಳಿ	ಎಣೆಲು/ಸುಗ್ಗಿ/ಕೊಳಕೆ, ಮಜಲು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ
೪.	ಫಲ್ಲುಣ	ಐ.ಆರ್.೮/ಸಿಯಾಂ-೨೯	೧೯೭೯	ಬಿಳಿ	ಎಣೆಲು, ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ
೫.	ಜ್ಯೋತಿ	ಪಿ.ಟಿ.ಬಿ.೧೦/ಐ.ಆರ್-೮	೧೯೭೯	ಕೆಂಪು	ಸುಗ್ಗಿ

* ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ತಳಿಗಳಿಗೂ ಕಣಿ ಹಾಗೂ ಬೆಂಕಿರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಫಲ್ಲುಣ ತಳಿಯು ೬-೭- ದಿವಸ ನೆರೆ ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಹಾನಿಕಾರಕ ಕೀಟವೆಂದರೆ 'ಕಣಿ' ಹಾಗೂ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ 'ಬೆಂಕಿರೋಗಕ್ಕೆ' ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಇರತಕ್ಕಂತಹ ತಳಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೆಂಪು ಅಕ್ಕಿ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ೧೯೮೦ರ ನಂತರ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಶೋಧನಾ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ತಳಿಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ	ತಳಿಯ ಹೆಸರು	ವಂಶ	ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ವರ್ಷ	ಕಾಳಿನ ಬಣ್ಣ	ಸೂಕ್ತ ಕಾಲ
೧.	ಮಹಾವೀರ	ಐ.ಇ.ಟಿ-೨೮೮೬/ಕೆಂಪು ಅನ್ನಪೂರ್ಣ	೧೯೮೫	ಕೆಂಪು	ಎಣೆಲು/ಬೆಟ್ಟು
೨.	ನೇತ್ರಾವತಿ	ಐ.ಇ.ಟಿ-೨೮೮೬/ಕೆಂಪು ಅನ್ನಪೂರ್ಣ	೧೯೯೦	ಬಿಳಿ	ಎಣೆಲು/ಬಯಲು
೩.	ಲತ	ವಿಕ್ರಮ/ ಪಿ.ಟಿ.ಬಿ-೨೦	೧೯೯೪	ಬಿಳಿ	ಎಣೆಲು/ಮಜಲು
೪.	ಎಂ. ಓ-೪	ಐ.ಆರ್-೮/ಪಿ.ಟಿ.ಬಿ-೨೦	೧೯೯೫	ಬಿಳಿ	ಎಣೆಲು/ಮಜಲು
೫.	ಮುಕ್ತಿ	ಸಿರಿಂದಾ ಮೆರಾಹ/ಐ.ಆರ್. ೨೧೫೩-೧೫೯-೧-೪	೧೯೯೩	ಕೆಂಪು	ಸುಗ್ಗಿ/ಕೊಳಕೆ,

ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಳಿಗಳು ಕಣಿ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಬೆಂಕಿ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ನೇತ್ರಾವತಿ ತಳಿ ೬-೭ ದಿವಸ ನೆರೆ ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವಂತಹ, ಕಣಿ ಕೀಟ ನಿರೋಧಕ ಹಾಗೂ ಬೆಂಕಿರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಇರುವಂತಹ ಕೆಂಪು ಅಕ್ಕಿ ತಳಿಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದಂತಹ ತಳಿಗಳನ್ನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ತಳಿಗಳ 'ಸಂಕರಣ' ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವು ವಿವಿಧ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದು, ಇವುಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮ ತಳಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಹತ್ತಿ, ಶೇಂಗಾ, ಸಿಹಿಗೋಸು, ಮರಗೆಣಸು ಮತ್ತು ಟೊಮ್ಮಾಟೋಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಸಿಹಿಗೋಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿ-೪೩ ಎಂಬ ತಳಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್-೧೦೧೦ ಎಂಬ ತಳಿಯು ಭತ್ತದ ನಂತರ ಪಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ನೀರಾವರಿ ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳೆಯಲು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ ಹಾಗೂ ಗೆಡ್ಡೆ ಕೊರೆಯುವ ಹುಳುವಿನ ಭಾದೆ ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ರೈತರ ತಾಕಿನಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯೋಗದ ನಂತರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಶೇಂಗಾದಲ್ಲಿ (ನೆಲಗಡಲೆ) ಟಿ.ಎಂ.ವಿ-೨, ಸ್ಟ್ರಾನಿಸ್ ಇಂಪ್ರೂವ್ಡ್, ಡಿ.ಹೆಚ್. ೩-೩೦ ಮತ್ತು ಡಿ.ಹೆಚ್-೪೦ ತಳಿಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಟೊಮ್ಮಾಟೋದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವಂತಹ ದಂಡಾಣು ಸೊರಗು ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಇರುವ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಕೆಲವು ತಳಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಶಕ್ತಿ, ಬಿ.ಡಬ್ಲ್ಯು.ಆರ್-೫ ಮತ್ತು ಶಫರ್ಡ್.

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ಕಂಕನಾಡಿ, ಮಂಗಳೂರು : ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಪರಿಷತ್, ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ದೇಶದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಹಾಗೂ ರೈತರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೪ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತರ ಆಶಾಕಿರಣವಾಗಿ, ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರವು ಕಂಕನಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐದು ತಾಲೂಕುಗಳಾದ ಮಂಗಳೂರು, ಬಂಟ್ವಾಳ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಸುಳ್ಯ ಮತ್ತು ಪುತ್ತೂರು ಸೇರಿವೆ.

ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ಕಂಕನಾಡಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಉತ್ತರ ಆಕ್ಟಾಂಶ ೧೩^೦ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶ ೭೫^೦ಯಲ್ಲಿದೆ. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರಗಳ ಮಧ್ಯ ಹಬ್ಬಿರುವ ಕಿರುಪಟ್ಟಿಯಾಕಾರದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಕೃಷಿ ವಲಯ ೧೦ನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ೩೦೦ಮಿ. ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಎತ್ತರದ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ೨೦೦೩-೦೪ರ ಅಂಕಿ ಅಂಶದ ಪ್ರಕಾರ ೧೬೨೨ ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೭೨೩ ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ನದಿ, ಭಾವಿ ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೨.೮೪ ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಹವಾಗುಣ: ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸರಾಸರಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆ ೩,೭೦೦ ಮಿ.ಮೀ.ಗಳು ಜೂನ್‌ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ವರ್ಷವಿಡೀ ಉಷ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಏರುಪೇರು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕನಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಾಂಶ ೨೧ ರಿಂದ ೨೬ ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್ ಹಾಗೂ ಗರಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಾಂಶ ೨೮ ರಿಂದ ೩೩ ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಪೇಕ್ಷಾ ಆರ್ಧ್ರತೆ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಎಂದರೆ ಶೇ. ೮೪.೫ ರಿಂದ ೯೬.೫ರವರೆಗೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮಣ್ಣು: ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಮಣ್ಣುಗಳೆಂದರೆ ಕರಾವಳಿ ಮರಳು ಮತ್ತು ಮೆಕ್ಕಲು, ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣು, ಜೊತೆಗೆ ಕರಾವಳಿ ಚೌಳು ಮಣ್ಣು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳು : ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ೨೦೦೩-೦೪ರ ವಾರ್ಷಿಕ ಋತು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗಳ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ರೈತರು ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೧.	ಏಕದಳ ಮತ್ತು ದ್ವಿದರ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು	ಭತ್ತ, ಹೆಸರು, ಉದ್ದು, ಹುರುಳಿ, ಎಳ್ಳು
೨.	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು	
	ಅ. ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಬೆಳೆಗಳು ಶುಂಠಿ,	ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ಗೇರು, ರಬ್ಬರ್, ಕೋಕೋ, ಕರಿಮೆಣಸು, ಅರಿಶಿನ, ಜಾಜಿಕಾಯಿ, ಲವಂಗ, ಸಕಲ ಸಂಬಾರ, ವೆನಿಲ್ಲಾ ಇತ್ಯಾದಿ.
	ಆ. ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳು	ಬದನೆ, ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ, ಮೂಲಂಗಿ, ಬೆಂಡೆ, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ, ಸೌತೆಕಾಯಿ, ಹುಂಬಳಕಾಯಿ, ತೊಂಡೆ, ಗೆಣಸು, ಸುರ್ವಣಗೆಡ್ಡೆ ದಂಟು ಮುಂತಾದವು.
	ಇ. ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳು	ಬಾಳೆ, ಸಮೋಟ, ಅನಾನಸ್, ಮಾವು, ಸೀಬೆ, ಪಪಾಯಿ, ಬಟರ್ ಫ್ರೂಟ್ ಇತ್ಯಾದಿ.
	ಈ. ಪುಷ್ಪ ಕೃಷಿ	ಉಡುಪಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಆರ್ಕಿಡ್, ಅಂತೋರಿಯಂ
	ಉ. ಔಷಧಿ ಮತ್ತು ಸುಗಂಧ ಸಸ್ಯಗಳು	ಸಿಟ್ರೋನೆಲ್ಲಾ ಹುಲ್ಲು ನಿಂಬೆ ಹುಲ್ಲು, ಅಲೋಯಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಸುಬುಗಳು : ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಹಂದಿ ಸಾಕಣೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಮುಂತಾದವು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು: ೧. ಮಣ್ಣಿನ ಆಮ್ಲೀಯತೆ, ೨. ಕೂಲಿಕಾರರ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ೩) ಬೆಳೆ ಆಧಾರಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳು

- * ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾನುಭವ ಮಾಡುತ್ತ ಕಲಿ ಎಂಬುದು ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಮುಖ್ಯ ಪದ್ಧತಿ.
- * ತ್ವರಿತ ಗತಿಯಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- * ಗ್ರಾಮಗಳ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು.

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- * ವೃತ್ತಿನಿರತ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ, ಕೃಷಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಟ್ಟದ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಸದ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕಾರ್ಯಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಧಾರಿತ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಸಂಘಟಿಸುವುದು.
- * ಯುವ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ, ವಿಶೇಷತೆ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಧುನಿಕ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು.
- * ಅಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದ ಜಾತ್ರೆ, ಕ್ಷೇತ್ರೋತ್ಸವ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೇಟಿ, ಕೃಷಿ ಮೇಳ, ರೇಡಿಯೊ ಭಾಷಣಗಳು, ವಾರ್ತಾ ಕೇಂದ್ರ, ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿಯ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

- * ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಲವು ಹಾಗೂ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸುವುದು. ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಾನುಭವ ನೀಡಲು ಮತ್ತು ಘೃಣ ಶಿಕ್ಷಣ ನಂತರದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಬಳಸುವುದು.
- * ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತ ಹಾಗೂ ಲಾಭದಾಯಕ ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವುದು. ಸಮತೋಲನ ಆಹಾರದ ಮಹತ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಪೋಷಣೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಧಾನ್ಯ ಧಾನ್ಯಾನು, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಕೋಳಿ ಸಾಕರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವುದು.
- * ಗ್ರಾಮದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕುಲಕಸುಬುಗಳು ಮತ್ತು ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- * ವಿಷಯ ತಜ್ಞರ ವಲಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ರೈತರ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ವಲಯ ಆಧಾರಿತ ಭೂಸಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಂತಹ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
- * ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಳವಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಕುಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ರೈತರ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯೋಗ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

ತರಬೇತಿ ವಿಷಯಗಳು

ಶಿಬಿರಾರ್ಥಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ೧. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಧಾನಗಳು, ೨. ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಬೆಳೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ೩. ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಮಾವು, ಪಪಾಯ, ಸಪೋಟ, ಅನಾನಸ್ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ೪. ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು, ೫. ಉಡುಪಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ೬. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಆರ್ಕಿಡ್ ಮತ್ತು ಅಂತೋರಿಯಂ, ೭. ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ೮. ಔಷಧಿ ಸಸ್ಯಗಳ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು, ೯. ಸುಗಂಧ ಸಸ್ಯಗಳ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು, ೧೦. ಹೂಗಳ ಜೋಟಣೆ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸ, ೧೧. ಕೈತೋಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ, ೧೨. ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಮಣ್ಣು ನಿರ್ವಹಣೆ, ೧೩. ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣ ವಿಧಾನಗಳು, ೧೪. ಹಸಿರು ತರಕಾರಿಗಳ ಬೇಸಾಯ, ೧೫. ಸಮಗ್ರ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ೧೬. ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ೧೭. ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಮಣ್ಣು ನಿರ್ವಹಣೆ, ೧೮. ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣ ವಿಧಾನಗಳು, ೧೯. ಹಸಿರು ತರಕಾರಿಗಳ ಬೇಸಾಯ, ೨೦. ಸಮಗ್ರ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ೨೧. ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ೨೨. ಹಂದಿ ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ, ೨೩. ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳು, ೨೪. ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ೨೫. ಅಣಬೆ ಬೇಸಾಯ, ೨೬. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ, ೨೭. ಸುಧಾರಿತ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಿಕಾ ವಿಧಾನಗಳು, ೨೮. ಎರೆಹುಳು ಸಾಕಾಣಿಕೆ, ೨೯. ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಮಹತ್ವ ೩೦. ಅರಣ್ಯ ಕೃಷಿ, ೩೧. ಗೇರು ಸಂಸ್ಕರಣೆ (ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ), ೩೨. ಕ್ಯಾಂಡಲ್ ತಯಾರಿಕೆ ತರಬೇತಿ, ೩೩. ಉದ್ದುಬತ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆ.

